

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικό και Καποδιστριακό
Πανεπιστήμιο Αθηνών

Πανεπιστήμιο
Κύπρου

ΔΙΑΚΡΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«Σχολική Συμβουλευτική και Καθοδήγηση»

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«Η Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση στα σχολεία, ως δυνητικός αποτρεπτικός παράγοντας της σεξουαλικής βίας: ο ρόλος του Σχολικού Συμβούλου»

Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια: Γιακουμή Θεοδώρα Μελίνα

Α.Μ: 221008

Επιβλέπων καθηγητής: κ. Μπαμπάλης Θωμάς

Αθήνα, 2023

POSTGRADUATE PROGRAM

“SCHOOL COUNSELING AND GUIDANCE”

Diploma Thesis:«Sexual education at school as a potential factor to deter sexual abuse. The role of the School Counselor for the establishment of a relevant class at schools»

Giakoumi Theodora – Melina - 221008

Supervisor: *Professor Babalis Thomas*

Athens, 2023

Ευχαριστίες

Η παρούσα Διπλωματική εργασία, εκπονήθηκε στο πλαίσιο των Μεταπτυχιακών μου Σπουδών, στη Σχολική Συμβουλευτική και Καθοδήγηση. Θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή μου, κ. Μπαμπάλη Θωμά, για την υποστήριξη και την ανατροφοδότηση που έλαβα καθ' όλη τη διάρκεια της εργασίας μου, καθώς επίσης και την τριμελή εξεταστική επιτροπή για την αξιολόγηση αυτής. Επίσης, θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου σε όλους τους συμφοιτητές μου, για τις συζητήσεις που είχαμε και που αποτέλεσαν έναν πολύ βοηθητικό παράγοντα στην εκπόνηση της εργασίας μου- που παρά τις αντίξοες συνθήκες και τον «εγκλεισμό» που βιώσαμε, καταφέραμε να ολοκληρώσουμε το πρόγραμμα αυτό, γεμάτοι γνώσεις κι εμπειρίες.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω, από καρδιάς, την οικογένειά μου, τους γονείς και την αδερφή μου, για την υποστήριξη και την εμπιστοσύνη που μου δείχνουν σε κάθε μου βήμα. Είναι το σημείο αναφοράς μου και θα τους ευχαριστώ για πάντα.

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες	3
Εισαγωγή	6
Περίληψη	7
Abstract.....	8
Α΄ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	9
Κεφάλαιο Πρώτο : Η Προβληματική της Μελέτης.....	9
1.1 Διατύπωση Προβλήματος	9
1.2 Σκοπός – Στόχοι Μελέτης.....	10
1.3. Εννοιολογικές Οριοθετήσεις	12
1.4. Αναγκαιότητα – Σημαντικότητα Μελέτης.....	13
1.5. Επισκόπηση Ερευνών.....	16
Κεφάλαιο Δεύτερο: Η σεξουαλική αγωγή στα σχολεία	19
2.1. Η Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση στην Ελλάδα	19
2.2 Η Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση στην Ευρώπη	21
2.2.1. Η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση στη Φιλανδία.....	22
2.2.2. Η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση στην Ιταλία	22
2.2.3. Η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση στην Ολλανδία.....	23
2.3. Οφέλη των σχολικών προγραμμάτων σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης.....	24
2.4. Ο ρόλος του Σχολικού Συμβούλου στην εγκαθίδρυση του αντίστοιχου μαθήματος στα σχολεία.....	25
Β΄ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ.....	28
Κεφάλαιο Τρίτο : Μεθοδολογία.....	28
3.1. Πρωτοτυπία- Αναγκαιότητα Μελέτης.....	28

3.2. Σκοπός Στόχοι.....	29
3.3. Ερευνητικά Ερωτήματα.....	30
3.4. Μέσα συλλογής δεδομένων	31
3.5. Δείγμα.....	31
3.6. Διαδικασία συλλογής δεδομένων.....	32
3.7. Ανάλυση Αποτελεσμάτων	32
Συμπεράσματα.....	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	46
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	57

Εισαγωγή

Η παρούσα διπλωματική εργασία αποτελείται από δύο (2) μέρη. Το θεωρητικό μέρος που περιλαμβάνει δύο κεφάλαια και το ερευνητικό μέρος που περιλαμβάνει ένα κεφάλαιο.

Στο θεωρητικό μέρος και συγκεκριμένα στο πρώτο κεφάλαιο, διατυπώνεται το πρόβλημα, οι σκοποί και οι στόχοι της μελέτης – έρευνας. Επίσης, αναφέρονται και επεξηγούνται, απαραίτητοι, για το θέμα της μελέτης, ορισμοί, ενώ παράλληλα εκφράζεται η αναγκαιότητα της παρούσας έρευνας. Τέλος, πραγματοποιείται μια επισκόπηση ερευνών, σημειώνοντας δύο βασικά και αντιπροσωπευτικά εκπαιδευτικά προγράμματα σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης.

Στο δεύτερο κεφάλαιο του θεωρητικού μέρους, αναλύεται η παρούσα κατάσταση της σεξουαλικής αγωγής και διαπαιδαγώγησης στα σχολεία της Ελλάδας, αλλά και σε άλλες χώρες της Ευρώπης. Επιπρόσθετα, υπογραμμίζονται τα οφέλη των εκπαιδευτικών προγραμμάτων σεξουαλικής υγείας στα σχολεία, όπως επίσης και ο ρόλος του σχολικού συμβούλου στην εγκαθίδρυση του αντίστοιχου μαθήματος στο σχολικό πλαίσιο.

Κλείνοντας, το ερευνητικό μέρος της διπλωματικής εργασίας περιλαμβάνει ένα κεφάλαιο, όπου αναφέρονται η πρωτοτυπία της έρευνας – μελέτης, οι σκοποί και οι στόχοι, τα ερευνητικά ερωτήματα, το δείγμα, τα μέσα, η διαδικασία και η μέθοδος συλλογής των δεδομένων, καθώς επίσης και τα συμπεράσματα που προέκυψαν από την έρευνα. Επίσης το κεφάλαιο περιλαμβάνει και συζήτηση των αποτελεσμάτων, που προκύπτει με την διεξαγωγή της έρευνας, καθώς επίσης και προτάσεις για περαιτέρω έρευνα.

Περίληψη

Η Σεξουαλική Αγωγή γενικότερα και η Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση στις Σχολικές μονάδες, ειδικότερα, στοχεύουν στην ενημέρωση και στην πρόληψη των πολιτών σχετικά με την διατήρηση και γνώση του σώματός μας, αλλά και της σωματικής και ψυχικής ευεξίας και ηρεμίας των μαθητών-αυριανών πολιτών.

Βασική αφορμή για την παρούσα διπλωματική εργασία κι έρευνα, αποτέλεσαν οι διάφοροι προβληματισμοί των συνάδελφων εκπαιδευτικών των σχολείων για την πρόωγη σεξουαλική δραστηριότητα που εμφανίζεται στους μαθητές της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (Ε' και ΣΤ' Δημοτικού), με μεγάλη έλλειψη γνώσεων για το σώμα τους, αλλά και γενικότερα την σεξουαλικότητά τους. Επίσης, ένας ακόμη βασικός παράγοντας που οδήγησε στην έρευνα ήταν και οι συχνές ερωτήσεις των μαθητών / τριών σχετικά με το σώμα, την σεξουαλικότητα, τις σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων. Η τεράστια πηγή ανεξέλεγκτων σχετικών πληροφοριών από το διαδίκτυο και η εύκολη πρόσβαση σε αυτές οδηγούν, αρκετά συχνά σε λάθος κι επιπόλαιες συμπεριφορές που προάγουν, χωρίς έλεγχο, σεξιστικές τάσεις κι αντιλήψεις.

Σκοπός της έρευνας αυτής είναι αρχικά η μελέτη της σεξουαλικής Αγωγής, στα σχολεία της Ελλάδας, αλλά και της Ευρώπης και έπειτα, η διερεύνηση του ρόλου του Σχολικού Συμβούλου στην εγκαθίδρυση και εισαγωγή του μαθήματος της Σεξουαλικής Διαπαιδαγώγησης στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, ως ένας δυναμικός αποτρεπτικός παράγοντας εμφάνισης σεξουαλικής βίας.

Abstract

Sexual Education in general and Sexual Education in schools, in particular, aim to inform and prevent citizens about the maintenance and knowledge of our bodies, but also the physical and mental well-being and peace of mind of the students- citizens.

The main motivation for this thesis and research, was the various concerns of fellow school teachers about the premature sexual activity that occurs among primary school students (5th and 6th grade), with a great lack of knowledge about their bodies and their sexuality in general. Also, another key factor that led to the research was the frequent questions from students about the body, sexuality, relationships between people. The huge source of uncontrolled relevant information from the internet and easy access to it, leads, quite often, to wrong and frivolous behaviours that promote, without control, sexist tendencies and perceptions.

The aim of this research is first to highlight the present data on Sex Education in schools in Greece, but also in Europe and then to investigate the role of the School Counselor in establishing the course of Sex Education, as a potential deterrent to occur sexual violence.

Α' ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Κεφάλαιο Πρώτο : Η Προβληματική της Μελέτης

1.1 Διατύπωση Προβλήματος

Με τον όρο « Αγωγή Υγείας», εννοούμε μια εκπαιδευτική διαδικασία, που στηρίζεται σε επιστημονικά δεδομένα και επιστημονικές αρχές και προτείνει τρόπους μάθησης, διδασχής, αλλά και συμπεριφοράς με τελικό σκοπό, το άτομο να μπορεί, ανεξάρτητα και συνειδητά, να αποφασίζει μόνο του και αυτοβούλως για θέματα που αφορούν την υγεία του (Χαράμης, 2001). Η προαγωγή της Σεξουαλικής Υγείας, η οποία, σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (ΠΟΥ), αποτελεί βασικό και θεμελιώδες ατομικό δικαίωμα, εντάσσεται στα πλαίσια της Αγωγής Υγείας, κι αποσκοπεί στη σωστή ενημέρωση κι ενίσχυση των γνώσεων των εφήβων, σχετικά με έννοιες όπως σεξουαλικότητα, αναπαραγωγή, σεξ, σεξουαλικές ταυτότητες, σεξουαλικός προσανατολισμός, αλλά και ερωτισμός, ευχαρίστηση και οικειότητα, με σκοπό την ομαλή προσωπική και κοινωνική τους αλληλεπίδραση στην κοινωνία(WorldHealthOrganization, 2006).

Η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση στα σχολεία στοχεύει στο να εφοδιάσει τους μαθητές με γνώσεις, αξίες, δεξιότητες, προκειμένου να κάνουν, όσο το δυνατόν, πιο υπεύθυνες επιλογές στις ερωτικές και κοινωνικές τους αλληλεπιδράσεις, να σέβονται τις διάφορες σεξουαλικές ταυτότητες και τον σεξουαλικό προσανατολισμό των ανθρώπων γύρω τους, χωρίς να στέκονται εμπόδιο σε αυτούς και χωρίς να παρεμποδίζουν την ελευθερία τους. Επιπρόσθετα, σε μια πραγματικότητα που βρίθει από σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα (ΣΜΝ), ανεπιθύμητες εγκυμοσύνες ανήλικων μητέρων, (μέχρι την ηλικία των 14 ετών 97 γεννήσεις, ενώ 15-19 ετών 2.209 γεννήσεις, το έτος 2019) (ΕΛΣΤΑΤ, 2019), τα προγράμματα σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης και αγωγής κρίνονται αναγκαία και περιλαμβάνουν ενίσχυση της γνώσης και κατανόησης των παιδιών, εξήγηση ορισμών κι εννοιών σχετικών με την Σεξουαλική Αγωγή, διευκρίνιση των αισθημάτων, ανάπτυξη του σεβασμού και της αποδοχής και φυσικά την έννοια της πρόληψης (UNESCO, 2009).

Έργο της εκπαιδευτικής κοινότητας και του σχολείου είναι να προετοιμάσει και να ενημερώσει σωστά και υπεύθυνα τους εφήβους, ως εν δυνάμει ενήλικους πολίτες.

1.2 Σκοπός – Στόχοι Μελέτης

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η διερεύνηση της αναγκαιότητας ένταξης του μαθήματος της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης στα σχολεία, ειδικά στα παιδιά της προ-εφηβείας (Ε' – ΣΤ' Τάξη Δημοτικού), ως παράγοντας που, μελλοντικά, θα αποτρέψει περιστατικά σεξουαλικής βίας. Η αναγκαιότητα θα διερευνηθεί από την μεριά των εκπαιδευτικών. Είναι παραδεκτό ότι ο στόχος της σεξουαλικής αγωγής είναι να εφοδιάσει τα παιδιά και τους νέους με γνώσεις κι αξίες, προκειμένου να κάνουν υπεύθυνες επιλογές ερωτικών και κοινωνικών σχέσεων (UNESCO, 2009).

Για τον λόγο αυτό, σκοπός της έρευνας είναι η εξέταση, μέσα από τα λόγια των εκπαιδευτικών, αρχικά, του πώς τα παιδιά των παραπάνω ηλικιών, ανεξαρτήτως καταγωγής, αντιλαμβάνονται το σώμα τους, αλλά και πώς μιλούν γι' αυτό. Αν γνωρίζουν έννοιες όπως π.χ. έμμηνος ρύση, ωάρια, σπερματοζώαρια, εκσπερμάτωση, αντισύλληψη, τοκετός, διακοπή κύησης (έκτρωση) σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα (ΣΜΝ), σεξουαλική ταυτότητα ή αν έχουν έρθει σε επαφή με τις έννοιες αυτές, υπό την μορφή της σεξουαλικής υγείας και αν ναι, με ποιο τρόπο (γονείς, φίλοι, ΜΜΕ, βιβλία, Σχολείο, Εκκλησία κ.ά.). Στη συνέχεια, διερευνάται πώς αντιμετωπίζουν ή πώς φαντάζονται τα παιδιά, της παραπάνω ηλικίας, τις ανθρώπινες σχέσεις, φιλικές ή σεξουαλικές, τόσο μεταξύ ημεδαπών όσο και αλλοδαπών, αλλά και συναισθήματα όπως ζήλια, εξάρτηση, εκμετάλλευση, κατανόηση.

Τα θέματα της σεξουαλικότητας είναι ιδιαίτερα ευαίσθητα και γι' αυτό θα πρέπει να υπάρχει καλοσχεδιασμένη προσέγγιση από τους εκπαιδευτικούς. Έτσι, στόχοι της παρούσας μελέτης είναι:

- Η εξέταση και η αξιολόγηση της άποψής τους α) για την ίδια την έννοια της σεξουαλικής αγωγής και της αναγκαιότητας ένταξης του μαθήματος αυτού στο σχολικό πρόγραμμα, β) για το στάδιο ένταξης του μαθήματος π.χ. στην

πρωτοβάθμια ή δευτεροβάθμια εκπαίδευση, γ) για τον τρόπο και τις τεχνικές αποτελεσματικής παράδοσης του μαθήματος της σεξουαλικής αγωγής, με βάση την καθημερινή εμπειρία τους, λόγω της ψυχοσυναλλαγής τους με τους μαθητές και ιδιαίτερα της ανωτέρω ηλικιακής κατηγορίας της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, ώστε να είναι αυτή κατανοητή και ειδικά αν θα ήταν περισσότερο κατανοητή μέσω πρόσθετων εργαστηρίων, προγραμμάτων, ημερίδων και projects, με διάλογο, βιωματικές καταγραφές, ερωτήσεις-απαντήσεις, video, δραματοποίηση κλπ.

- Η διερεύνηση του κατά πόσο οι εκπαιδευτικοί επιλέγουν να μιλούν για τα παραπάνω θέματα στους μαθητές στα πλαίσια άλλων μαθημάτων π.χ. φυσικής, ή στα πλαίσια ελεύθερης συζήτησης στην τάξη και να ενημερωθούμε για τις αντιδράσεις των μαθητών και τη συμμετοχή τους στην συζήτηση αυτή, καθώς και να συλλέξουμε πληροφορίες αναφορικά με την υπάρχουσα, έως σήμερα, κατάσταση στα σχολεία, όσον αφορά τις σχέσεις που αναπτύσσονται μεταξύ των μαθητών της, υπό διερεύνηση, ηλικιακής κατηγορίας και επίσης αν, με βάση την εμπειρία τους, θεωρούν πιο ασφαλές περιβάλλον, τόσο από πλευράς των εκπαιδευτικών όσο και από πλευράς των μαθητών, για συζήτηση σεξουαλικών θεμάτων το δημοτικό σχολείο και τούτο λόγω της ιδιαίτερης σχέσης εμπιστοσύνης, συμπάθειας και οικειότητας που οικοδομείται μεταξύ του μαθητή και του εκπαιδευτικού που διδάσκει στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση.
- Η ανίχνευση του α) αν οι εκπαιδευτικοί κρίνουν την κατάρτισή τους ικανή να ανταπεξέλθει στη διδασκαλία του, διεπιστημονικού, μαθήματος αυτού ή κρίνουν ότι πρέπει να τύχουν επιμόρφωσης, β) αν κρίνουν ότι η διδασκαλία θα πρέπει να γίνεται σε συνδυασμό ή συνεργατικά με άλλους φορείς π.χ. Σχολικούς ψυχολόγους, Σχολικούς συμβούλους κλπ., γ) πώς αντιλαμβάνονται τα προσόντα που πρέπει να διαθέτουν προκειμένου να διδάξουν το μάθημα αυτό (ηλικία, φύλο, προσωπικά βιώματα και αντιλήψεις, σεβασμός άλλων αντιλήψεων και επιλογών, συναισθηματική ωριμότητα, αποστασιοποίηση από το παραδοσιακό μοντέλο δασκάλου και μαθητή), δ) αν είναι δεκτικοί να διδάξουν το μάθημα αυτό, ε) αν και κατά πόσο βοηθά το μάθημα αυτό στις επιμορφωτικές ανάγκες των μαθητών αλλά

και στην αναβάθμιση της ποιότητας της διδακτικής διαδικασίας εντός του σχολείου.

- Η αξιολόγηση της διαφοροποίησης ή μη των απόψεων, εκπαιδευτικών και μαθητών, σε συνδυασμό με το είδος του σχολείου, δημόσιο ή ιδιωτικό και την περιοχή που βρίσκεται, αστική ή ημιαστική.
- Η τοποθέτηση της γνώμης των εκπαιδευτικών σχετικά με τα οφέλη της ένταξης του μαθήματος της σεξουαλικής αγωγής στο σχολείο ή μη όσον αφορά στην διάπλαση του χαρακτήρα και της προσωπικότητας των παιδιών, ομοεθνών και αλλοεθνών και στη δημιουργία προσδοκίας κοινωνίας δικαίου, σεβασμού και ισότητας μεταξύ των ανθρώπων.

1.3. Εννοιολογικές Οριοθετήσεις

Στην παρούσα μελέτη, πραγματευόμαστε έννοιες όπως σεξουαλική Αγωγή και Διαπαιδαγώγηση κυρίως μέσα στη σχολική κοινότητα, σεξουαλική ταυτότητα των νέων, σεξουαλική υγεία, βία στις ερωτικές σχέσεις καθώς επίσης και όρους όπως γυναικοκτονία.

Ως σεξουαλική Αγωγή και διαπαιδαγώγηση ορίζεται η έγκαιρη και σωστή ενημέρωση σχετικά με το ανθρώπινο σώμα, τις βιολογικές του λειτουργίες, την αναπαραγωγή, την σχέση των φύλων, αλλά και την προετοιμασία των νέων για τους πιθανούς, μελλοντικούς κινδύνους που μπορεί να προκύψουν μέσω της σεξουαλικής δραστηριότητας (Το χαμόγελο του Παιδιού, 2020).

Ο όρος αυτός παραπέμπει στην «σεξουαλικότητα», η οποία περιλαμβάνει το φύλο του ανθρώπου, την ταυτότητα και το ρόλο του, τον σεξουαλικό του προσανατολισμό, την αγάπη και την αναπαραγωγή.

Η σεξουαλική ταυτότητα (sexualidentity) είναι η συνολική ταυτότητα του ατόμου, η οποία περιλαμβάνει το πώς το άτομο ταυτοποιείται ως άντρας, γυναίκα, θηλυκό, αρσενικό ή και κάποιοι συνδυασμοί των παραπάνω και τον σεξουαλικό προσανατολισμό του ατόμου (Θεοφιλόπουλος&Παγάνης, 2019).

Σύμφωνα με την Παγκόσμια Ένωση για τη σεξουαλική υγεία, η σεξουαλική υγεία είναι η πληρότητα των συναισθηματικών, σωματικών, αλλά και πνευματικών θεμάτων της σεξουαλικής ύπαρξης και ταυτότητας με τέτοιο τρόπο ώστε να

εμπλουτίζεται θετικά η προσωπικότητα, η επικοινωνία και η αγάπη των ατόμων. Είναι επίσης και η εμπειρία της σωματικής και ψυχολογικής ευεξίας του ανθρώπου που σχετίζεται με την σεξουαλικότητα (HELMSIC, 2022)

Τέλος, ο όρος γυναικοκτονία, σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την ισότητα των φύλων, ορίζεται η δολοφονία των γυναικών και κοριτσιών εξαιτίας του φύλου τους (European Institute for Gender Equality, 2016).

Επιπρόσθετα, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, ορίζει την έννοια της γυναικοκτονίας ως «φόνος εκ προμελέτης μιας γυναίκας, επειδή είναι γυναίκα, αναγνωρίζοντας την ως ακραία κατάληξη της συνεχούς βίας κατά των γυναικών» (WHO, 2012).

1.4. Αναγκαιότητα – Σημαντικότητα Μελέτης

Σύμφωνα με τον διεθνή τεχνικό οδηγό της UNESCO (2018), η Σεξουαλική διαπαιδαγώγηση, καθίσταται αναγκαία στην εκπαιδευτική διαδικασία και στο αναλυτικό πρόγραμμα των σχολικών βαθμίδων. Οι στόχοι είναι αρχικά η καλή υγεία και ευημερία του πληθυσμού του πλανήτη, έπειτα η ποιοτική εκπαίδευση των ανθρώπων, η ισότητα των δύο φύλων και η πρόληψη κι αντιμετώπιση περιστατικών έμφυλης βίας, η εμπέδωση της αίσθησης της αυτοεκτίμησης και τέλος η ανάπτυξη πιο ισχυρών και υγιών διαπροσωπικών σχέσεων.

Τα στατιστικά στοιχεία, επιβεβαιώνουν την παραπάνω αναγκαιότητα για μια ολοκληρωμένη αντιμετώπιση του θέματος σε διεθνές επίπεδο. Με στοιχεία της UNESCO (2018), το έτος 2016, περίπου τρία εκατομμύρια κορίτσια ηλικίας 15 – 19 ετών προχώρησαν σε διακοπή κύησης, χωρίς, φυσικά, την τήρηση των ιατρικών προδιαγραφών, ενώ σύμφωνα με την UNICEF (2022), 120 εκατομμύρια κορίτσια σε όλο τον πλανήτη, έχουν υποστεί σεξουαλική κακοποίηση. Επίσης, το 2015 η μόλυνση από τον ιό HIV/AIDS ήταν η ένατη αιτία θανάτου στον εφηβικό πληθυσμό.

Σε εθνικό επίπεδο, σύμφωνα, με την Ελληνική Στατιστική Αρχή, το έτος 2019, 2.209 ανήλικα κορίτσια ηλικίας 15- 19 ετών έγιναν μητέρες, με τις 1.489, εκτός γάμου. Το διάστημα από το 2012 έως το 2017 ο αριθμός των γυναικών που έχουν καταγγείλει περιστατικά οικογενειακής βίας έχει αυξηθεί κατά 49%, ενώ από το σύνολο των

2.833 δραστών ενδοοικογενειακής βίας, το 84,5% είναι άντρες. Το σύνολο των βιασμών που καταγγέλθηκαν ετησίως στην Ελληνική Αστυνομία τα έτη 2010-2017 κυμαίνονταν από 163-264. Το 2017 επτά (7) γυναίκες δολοφονήθηκαν στην Ελλάδα από κάποιο μέλος της οικογένειάς τους, με το 84% να είναι άντρες, ενώ το 2016 με ποσοστό αντρών 86,2% και το 2018 με 85.4% οι δολοφονίες γυναικών, είχαν ανέλθει σε 13 σε κάθε έτος αντίστοιχα (Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας, 2020). Αναφορικά με το 2021, περισσότερες από 5.700 γυναίκες, υπήρξαν θύματα ενδοοικογενειακής βίας μέσα σε 10 μήνες, ενώ σημειώθηκαν συνολικά 17 γυναικοκτονίες. Παράλληλα σχεδόν 19 γυναίκες το μήνα γίνονταν θύματα βίας. Πρόκειται για δύο "εφιαλτικούς" αριθμούς που αποτυπώνουν μια θλιβερή πραγματικότητα, με αυξητικές τάσεις, η οποία διαδραματίζεται πίσω από κλειστές πόρτες σε αρκετά σπίτια της χώρας. (The Toc Team, 2022). Τα παραπάνω ποσοστά κάνουν πιο επίκαιρο από ποτέ άλλοτε τον όρο «γυναικοκτονία».

Αναφορικά με την ρατσιστική βία και την βία κατά των ομόφυλων ζευγαριών, ή των ανθρώπων με διαφορετική σεξουαλική ταυτότητα ή προτίμηση, το 2012, κατεγράφησαν συνολικά 154 περιστατικά ρατσιστικής και ομοφοβικής βίας. Από το σύνολο των 154 θυμάτων, τα 149 ήταν άνδρες με μέσο όρο ηλικίας τα 27 έτη και τα 5 γυναίκες, με μέσο όρο ηλικίας τα 24,6 έτη. Επιπρόσθετα, στην έκθεση του 2012, τονίζεται για πρώτη φορά η καταγραφή περιστατικών βίας λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού. Φυσικά κάτι τέτοιο δεν συνδέεται με την έλλειψη τέτοιων περιστατικών, αλλά με την πρόσφατη δραστηριοποίηση σχετικών οργανώσεων και την συνεχή αναζήτηση στοιχείων σχετικά με τέτοιου είδους ομοφοβικές επιθέσεις. Τέλος, το 2013, κατεγράφησαν από το Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Βίας, έξι (6) θύματα επιθέσεων λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού. Πρόκειται για απειλές, εξύβριση και σε μία περίπτωση πρόκληση απλών σωματικών βλαβών (ColourYouth, 2015).

Η έλλειψη σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης πλήττει και τον τομέα της καλής υγείας των ατόμων. Έτσι και όσον αφορά τα ΣΜΝ και τον ιό HIV, ο ΕΟΔΥΥ(2018), ενημερώνει πως τους πρώτους δέκα μήνες του 2018, έχουν καταγραφεί στο ΚΕΕΛΠΝΟ 540 περιστατικά HIV λοίμωξης με το 82.96% να είναι άντρες και το 17.04% να είναι γυναίκες. Παρατηρείται λοιπόν, μια συνεχής καταγραφή

περιστατικών λοίμωξης από σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα, γεγονός που υπογραμμίζει την ανάγκη σωστής κι ασφαλούς ενημέρωσης και πρόληψης.

Η σεξουαλική κακοποίηση, επίσης, είναι ένα από τα προβλήματα που μπορούν να προκληθούν από την έλλειψη σεξουαλικής εκπαίδευσης (Κιντής 1995, Ντάκουλας 2004). Το Ελληνικό Παρατηρητήριο των Συμφωνιών του Ελσίνκι (ΕΠΣΕ) (2001),σε ανακοίνωση του στον τύπο, εκφράζει την ανησυχία του σχετικά με το θέμα της παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης στην Ελλάδα. Επίσης,στην ίδια ανακοίνωση αναφέρονται ευρήματα του οργανισμού, «Το Χαμόγελο Του Παιδιού» και του εγκληματολόγου Άγγελου Τσίγκρη, όπου δείχνουν ότι δεν τιμωρούνται αυστηρά όσοι κατηγορούνται για υποθέσεις σεξουαλικής κακοποίησης.

Το κύριο ζήτημα, δηλαδή, αφορά στην εκπαίδευση των νέων έτσι ώστε να έχουν μια ολοκληρωμένη, υγιή και ώριμη άποψη αναφορικά με το σεξ και τη σεξουαλική δραστηριότητα. Η άγνοια αποτελεί κύρια πηγή προβλημάτων που σχετίζονται με τη σεξουαλικότητα και τη σεξουαλική συμπεριφορά. Η άγνοια όχι απλώς επηρεάζει τη σεξουαλική συμπεριφορά και τις επιλογές μας, αλλά μπορεί να επηρεάσει επίσης τη γενικότερη συμπεριφορά μας προς τους άλλους ανθρώπους.

Συνοψίζοντας, από τα παραπάνω, καταλαβαίνουμε την αναγκαιότητα ύπαρξης σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης στα σχολεία με σκοπό την ενημέρωση σχετικά με το ανθρώπινο σώμα, τις βιολογικές ανάγκες, αλλά και τις λειτουργίες της αναπαραγωγής και τις σχέσεις των φύλων και τέλος την σχετική προετοιμασία των νέων για τους πιθανούς κινδύνους που μπορεί να προκύψουν μέσω της σεξουαλικής δραστηριότητας.

Η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση μπορεί να προλάβει οποιαδήποτε μορφή σεξουαλικής βίας και κακοποίησης. Αρχικά, διαβεβαιώνει τα παιδιά ότι για τη σεξουαλική κακοποίηση δε φταίει ΠΟΤΕ το παιδί. Στη συνέχεια, μαθαίνει στα παιδιά πώς να λένε όχι και πώς να προασπίζονται τα δικαιώματά τους και την αυτοδιάθεση του σώματός τους. Επίσης, ενισχύει στα παιδιά την πεποίθηση ότι το σώμα τους, τους ανήκει και κάνει σαφές ότι οφείλουν να σέβονται και να μην κάνουν κακό σε κανέναν λόγω των προτιμήσεων του ή του διαφορετικού προσανατολισμού τους(Το χαμόγελο του Παιδιού,2020).

1.5. Επισκόπηση Ερευνών

Η ψυχολογική και σεξουαλική ανάπτυξη των παιδιών αποτελεί ένα αναπόσπαστο κομμάτι της προσωπικότητας και της ανάπτυξής τους. Έτσι, μπορούμε να δεχτούμε ότι υπάρχουν τρόποι και μέσα που μπορούν να επηρεάσουν θετικά την σεξουαλική ανάπτυξη και υγεία των νέων (Kirby,2002). Όπου εφαρμόζονται, λοιπόν, προγράμματα σεξουαλικής αγωγής, οι εκπαιδευτικοί οφείλουν να στοχεύουν στη δημιουργία κατάλληλων συνθηκών, ώστε οι παρεμβάσεις τους να έχουν θετικά αποτελέσματα στην μετέπειτα ζωή των νέων, ως ενήλικες και ως σύντροφοι.

Σύμφωνα με τον Blake (2002) η εφαρμογή τέτοιων προγραμμάτων προϋποθέτει την ικανοποίηση παραμέτρων τόσο στο πλαίσιο εφαρμογής όσο και στο περιεχόμενο των προγραμμάτων αυτών. Για παράδειγμα, τα προγράμματα θα πρέπει να αναφέρονται σε όλους τους μαθητές, ανεξαρτήτως εθνικότητας, κοινωνικο- οικονομικής θέσης, γένους ή θρησκείας, να συνδέονται και με άλλες σχολικές δράσεις που στοχεύουν σε ένα γενικότερο πλαίσιο ασφάλειας των μαθητών, να ενθαρρύνουν την αυτοεκτίμηση και την αυτοαποδοχή, να αρχίζουν πριν την εφηβεία και γενικότερα να υιοθετούν μια ευρύτερη αντίληψη για την σεξουαλικότητα.

Εκτός από τα παραπάνω, τα προγράμματα σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης είναι αποτελεσματικά όταν παρουσιάζουν μια ξεκάθαρη εικόνα κι αντίληψη για το σεξ, όταν ενισχύουν την αυτοδιάθεσή του ατόμου και την θετική εικόνα για τον εαυτό του, όταν ενισχύουν δεξιότητες και θετικές αξίες του ατόμου και φυσικά όταν χρησιμοποιούν ενεργητική μάθηση με τεχνικές βιωματικής προσέγγισης (Blake, 2002).

Ο Kirby(2002) καταλήγει στο συμπέρασμα ότι ένα πρόγραμμα σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης θεωρείται πετυχημένο κι αποτελεσματικό όταν επικεντρώνεται στη μείωση αρνητικών συμπεριφορών που οδηγούν σε ανεπιθύμητες εγκυμοσύνες ή σεξουαλικώς μεταδιδόμενα νοσήματα (ΣΜΝ), όταν στελεχώνεται από καταρτισμένους εκπαιδευτές, όταν δίνει ένα ξεκάθαρο μήνυμα για την ασφαλή σεξουαλική δραστηριότητα και την έννοια της αντισύλληψης και φυσικά όταν πραγματοποιείται σε ένα ασφαλές πλαίσιο διαλόγου μέσα από το οποίο προάγεται η συζήτηση, η διαπραγμάτευση και η επικοινωνία.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα επιτυχημένου σχολικού προγράμματος σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης αποτελεί το «*SHARE (Sexual Health and Relationships – Safe, Happy and Responsible)*».

Είναι ένα πρόγραμμα που στοχεύει στην μείωση των επικίνδυνων σεξουαλικών συμπεριφορών και των ανεπιθύμητων κυήσεων, καθώς επίσης και στην βελτίωση των σεξουαλικών σχέσεων. Περιλαμβάνει πενήνήμερη επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και δέκα (10) κύκλους μαθημάτων σε μαθητές ηλικίας 13-14 ετών. Αναπτύχθηκε κι εφαρμόστηκε πιλοτικά στη Σκωτία για περισσότερα από δύο χρόνια (NHS Health Scotland, 2010). Θα πρέπει ωστόσο να επισημανθεί ότι ακόμη και αυτά τα επιτυχημένα προγράμματα δεν μπορούν από μόνα τους να αλλάξουν τις αρνητικές συμπεριφορές. Αποτελούν ένα κομμάτι του εκπαιδευτικού παζλ ενάντια στην αμάθεια και την ημιμάθεια σε θέματα σεξουαλικότητας. Σύμφωνα με την HellenicMedicalStudentsInternationalCommittee (HELMSIC) (2021) και τους εκπαιδευόμενους του προγράμματος, το πρόγραμμα SHARE βοηθά τους συμμετέχοντες να κατανοήσουν τις αλλαγές στο σώμα τους και να μπορούν να διαφυλάξουν τη σεξουαλική υγεία των ίδιων, αλλά και των μελλοντικών συντρόφων τους. Επιπρόσθετα, μέσω του προγράμματος SHARE δίνεται η δυνατότητα στα παιδιά να εξοικειωθούν με όλες τις πτυχές της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης και τους προσφέρεται μια ολοκληρωμένη και υγιής προσέγγιση σε θεματικές που θεωρούνται ταμπού μέχρι σήμερα. Τέλος, σύμφωνα με μαρτυρίες των συμμετεχόντων του προγράμματος SHARE «η απουσία ενός πλάνου σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης οδηγεί στη διαίωσιση στερεοτύπων και τη δημιουργία ανασφαλειών στους εφήβους, που πολλές φορές κατακεραυνώνει την ψυχολογία και την αυτοπεποίθησή τους στο ξεκίνημα της σεξουαλικής τους ζωής». Έτσι το πρόγραμμα δίνει την ευκαιρία στους νέους να νιώσουν ότι αλλάζουν κάτι μικρό, αλλά σημαντικό, ειδικά σήμερα, που κάθε μέρα γίνεται αντιληπτό πόσο αναγκαία είναι μια τέτοιας μορφής διαπαιδαγώγησης στη χώρα μας.

Στη συνέχεια, ένα ακόμη πετυχημένο και αντιπροσωπευτικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα σεξουαλικής αγωγής και διαπαιδαγώγησης ξεκίνησε και πραγματοποιείται στις σχολικές κοινότητες της Ινδίας. Πρόκειται για ένα από τα πιο επιτυχημένα προγράμματα. Σκοπός του προγράμματος αυτού είναι να ενδυναμώσει τους νέους και τους εφήβους σε ολόκληρη τη χώρα, παρέχοντάς τους πληροφορίες, χωρίς κοινωνικό

στιγματισμό, σχετικά με το σώμα τους, την υγεία, την σεξουαλικότητα, αλλά και τα δικαιώματά τους. Το πρόγραμμα προωθεί την ικανότητα των εφήβων και των νέων να υποστηρίζουν την ευημερία και την υγεία τους σε προσωπικό, κοινοτικό, κρατικό και εθνικό επίπεδο. Το μοντέλο εκπαίδευσης που χρησιμοποιείται καθοδηγείται από τη νεολαία, προκειμένου οι νέοι να αποκτήσουν τις κατάλληλες γνώσεις και τα απαραίτητα εργαλεία για να είναι σε θέση να διαπραγματευτούν για τα παραπάνω θέματα με σημαντικούς κοινωνικούς φορείς, όπως η κοινότητα τους, η πολιτική ηγεσία, αλλά και η οικογένεια. Επιπλέον το πρόγραμμα αυτό, προάγει την εφαρμογή προγραμμάτων σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης σε περιθωριοποιημένες κοινότητες, καθώς επίσης και την δέσμευση, από την πλευρά της πολιτικής ηγεσίας, με κυβερνητικά προγράμματα αγωγής υγείας και σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης σε κοινοτικό, κρατικό κι εθνικό επίπεδο παρέχοντας στους νέους την αντίστοιχη πρόσβαση σε υπηρεσίες και πληροφορίες σχετικά με τα σεξουαλικά και αναπαραγωγικά ανθρώπινα δικαιώματά τους. Το πρόγραμμα αφορά νέους από 9 έως 13 ετών κι εφήβους από 14 ετών κι άνω. Τέλος, σύμφωνα με μια αξιολόγηση του προγράμματος το 2015, διαπιστώθηκε ότι το παραπάνω πρόγραμμα έχει επιτύχει έναν μεγάλο βαθμό αύξησης της ηγεσίας, της αυτοεκτίμησης και της αυτοπεποίθησης των νέων κοριτσιών, θεωρώντας πια τους εαυτούς τους ως κατόχους δικαιωμάτων(The YPFoundation). Χαρακτηριστικό παράδειγμα της επιτυχίας αυτού του προγράμματος είναι τα παρακάτω λόγια μιας μαθήτριας που το παρακολούθησε. *«Το κολέγιο μου απέχει 6 χιλιόμετρα από το σπίτι μου.Παλαιότερα, ο αδερφός μου με άφηνε και με έπαιρνε έξω από το κολέγιο μου.Αφού παρακολούθησα την εκπαίδευση, κάθισα με τους γονείς μου, τους εξήγησα για τις διακρίσεις λόγω φύλου, τους περιορισμούς στην κινητικότητα των κοριτσιών και τα στερεότυπα φύλου.Έτσι, μπόρεσα να πείσω τον πατέρα μου να με αφήσει να πάω στο κολέγιο μόνη μου.Μετά έπεισε τη μητέρα μου.Και τώρα παίρνω ένα ταξί και πηγαίνω μόνη μου στο κολέγιο».*

Κεφάλαιο Δεύτερο: Η σεξουαλική αγωγή στα σχολεία

2.1. Η Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση στην Ελλάδα

Στην Ελλάδα, το ζήτημα της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης στα σχολεία, προβληματίζε για πολλά χρόνια τις εκάστοτε Ελληνικές κυβερνήσεις. Το 1964 ο Ευάγγελος Παπανούτσος, Γενικός Γραμματέας υπουργείου Παιδείας επί κυβερνήσεως Γεωργίου Παπανδρέου προτείνει το ζήτημα της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης να μπει άμεσα στην εκπαίδευση. Παρόλο που τέθηκε το ζήτημα, στην ουσία δεν έχει γίνει πράξη ακόμη, αφού δεν έχει ενταχθεί ως υποχρεωτικό μάθημα στο ωρολόγιο πρόγραμμα σε καμία βαθμίδα της εκπαίδευσης (Τρίγκα, 2021). Σύμφωνα με το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών και τα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών υποχρεωτικής εκπαίδευσης στην ενότητα «Αγωγή Υγείας», περιλαμβάνονται θέματα Σεξουαλικής Αγωγής σε όλες τις βαθμίδες του Δημοτικού ακόμη και στην Προσχολική Αγωγή (Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Υπουργείου Παιδείας, Δια βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, 2017).

Συγκεκριμένα, η Σεξουαλική Αγωγή αποτελεί έναν από τους εννέα βασικούς άξονες γνωστικού Περιεχομένου της Αγωγής υγείας. Ενδεικτικά, στην Α' και στην Β' Δημοτικού, υπάρχουν θέματα που στοχεύουν στην ανάπτυξη της αυτοεκτίμησης των παιδιών, στην ανάπτυξη βασικών γνώσεων και δεξιοτήτων σχετικά με την υγιεινή του σώματός μας και σύνδεση της θεματικής ενότητας «Ο εαυτός μου» με ειδικότερα θέματα όπως «αγάπη και φροντίδα» και «Σεξουαλική Αγωγή». Στην Γ' και στην Δ' Δημοτικού, στην θεματική ενότητα «Η σχέση μου με τους άλλους», συνδέεται με θέματα όπως «Σεξουαλική Αγωγή», «Διαφυλικές και Ανθρώπινες σχέσεις». Στην Ε' Δημοτικού στην θεματική ενότητα «Πώς αλλάζω» περιλαμβάνεται η υπό-ενότητα «Οι αλλαγές στο σώμα μου» και συνδέεται με ειδικότερα θέματα όπως η «λειτουργία της αναπαραγωγής», ενώ στην ΣΤ' Δημοτικού, δίνεται έμφαση στην σχέση του παιδιού με τους άλλους (Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Υπουργείου Παιδείας, Δια βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, 2017).

Στη συνέχεια, από τον Μάρτιο του 2020 ξεκίνησε, πιλοτικά, σε κάποια σχολεία και ήδη από τον Σεπτέμβριο του τρέχοντος έτους (2022-2023), σε όλα τα σχολεία της χώρας, όλων των βαθμίδων, εντάσσεται ως θεματική ενότητα η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση. Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων,

αξιοποιούνται καινοτόμες μέθοδοι διδασκαλίας, ενώ στρατηγική προτεραιότητα - παράλληλα με τη συστηματικότερη καλλιέργεια των δεξιοτήτων - είναι να ενισχυθεί η βιωματική και ανακαλυπτική μάθηση, αλλά και να επιμορφωθούν οι εκπαιδευτικοί σε μεθοδολογίες εργαστηριακής προσέγγισης της διδασκαλίας (Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, 2021) .

Μολαταύτα, η χώρα μας, αποτελεί μία από τις λίγες ευρωπαϊκές χώρες που δεν ακολουθεί, ακόμη και τώρα, συγκεκριμένη πολιτική στο θέμα της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης στα σχολεία, συγκριτικά με άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Παρόλα αυτά και στον απόηχο των αποκαλύψεων υποθέσεων σεξουαλικής βίας , το ζήτημα επανέρχεται και πάλι όμως ως ένα πρόγραμμα και όχι ως αυτούσιο υποχρεωτικό μάθημα στο αναλυτικό πρόγραμμα (Τρίγκα, 2021).

Αναλυτικότερα, τα περιστατικά σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων είναι συχνά, με ποσοστά 1 στα 6 κορίτσια και 1 στα 12 αγόρια να αποτελούν θύματα σεξουαλικής κακοποίησης μέσω της σωματικής επαφής (Martin & Silverstone, 2016). Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (ΠΟΥ) η σεξουαλική κακοποίηση παιδιών περιλαμβάνει τη συμμετοχή ανηλίκου κάτω των 18 ετών σε σεξουαλική δραστηριότητα την οποία δεν κατανοεί πλήρως ή για την οποία δεν είναι σε θέση να συναινέσει ή δεν είναι αναπτυξιακά ώριμο ή παραβιάζει τους νόμους. Τα προγράμματα σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης που εφαρμόζονται σε σχολεία μπορούν να αποτελέσουν μία βασική στρατηγική πρόληψης κι αντιμετώπισης των παραπάνω φαινομένων σεξουαλικής κακοποίησης των παιδιών (Kirby, 2002). Το σχολείο είναι το καταλληλότερο μέρος για την εφαρμογή αντίστοιχων προγραμμάτων, καθώς η ενημέρωση είναι καθολική, για όλους τους μαθητές, και έτσι αποφεύγεται ο στιγματισμός και η στοχοποίηση των ατόμων που διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο(Το χαμόγελο του παιδιού, 2020).

Συνεπώς, σύμφωνα με τα παραπάνω, ένας από τους πιο αποτελεσματικούς τρόπους για να προληφθούν και να αντιμετωπιστούν αντίστοιχες καταστάσεις είναι η Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση στο σχολείο.

2.2 Η Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση στην Ευρώπη

Αναφορικά με το Ευρωπαϊκό πλαίσιο, έρευνες δείχνουν, ότι, τουλάχιστον 25 χώρες της Ευρώπης, ενδεικτικά αναφέροντας την Γερμανία, το Βέλγιο, τη Φιλανδία, την Ολλανδία, την Ιρλανδία την Σουηδία κ.α. έχουν, όχι απλώς , μια πολιτική στρατηγική για την Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση στα σχολεία, αλλά ήδη νομική και πολιτική υποστήριξη για την ύπαρξη του αντίστοιχου μαθήματος στο αναλυτικό πρόγραμμα του σχολείου. Μόνο σε 4 χώρες και συγκεκριμένα στην Γεωργία, την Ρωσία, την Σερβία και την Μακεδονία δεν υπάρχει το νομοθετικό πλαίσιο, όμως ακόμη κι εκεί υπάρχει είτε μια μορφή Σεξουαλικής αγωγής στα σχολεία είτε η προετοιμασία αυτής(FederalCentreforHealthEducation, BZgAANDTHEInternationalPlannedParenthoodFederationEuropeanNetwork, IPPFEN, 2018).

Επιπρόσθετα, στις 11 από τις 25 Ευρωπαϊκές χώρες , η Σεξουαλική διαπαιδαγώγηση, αποτελεί ένα βασικό υποχρεωτικό μάθημα σε όλα τα σχολεία, είτε ιδιωτικά είτε δημόσια, ενώ στις υπόλοιπες αποτελεί είτε ένα μάθημα που προκύπτει ύστερα από την επιλογή του μαθητή, κάτι που δεν συμβαίνει συχνά, είτε είναι υποχρεωτικό, αλλά σε ορισμένες περιοχές της κάθε χώρας. Για παράδειγμα, στην Αγγλία και στην Ιρλανδία η Σεξουαλική αγωγή είναι υποχρεωτική στα δημόσια σχολεία, όχι όμως και στα ιδιωτικά (FederalCentreforHealthEducation, BZgAANDTHEInternationalPlannedParenthoodFederationEuropeanNetwork, IPPFEN, 2018).

Τέλος, παρόλο που στην Ευρώπη και σε ορισμένες χώρες υπάρχει το νομοθετικό πλαίσιο, που καλύπτει και υποστηρίζει το μάθημα της Σεξουαλικής αγωγής στα σχολεία, έρευνα, που διεξήχθη στο SchoolEducationGateway, (2019) έδειξε πως, παρόλο που η σεξουαλική αγωγή και διαπαιδαγώγηση είναι άκρως σημαντική κι απαραίτητη, τα θέματα που καλύπτονται συχνότερα, είναι το ανθρώπινο σώμα, η ανάπτυξή του και η σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία. Από την άλλη, ζητήματα σεξουαλικότητας και σεξουαλικής συμπεριφοράς, αξίες, δικαιώματα και σεξουαλικότητα και κατανόηση του φύλου θίγονται λιγότερο συχνά.

2.2.1. Η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση στη Φιλανδία

Η Φιλανδία προτείνει ένα καινοτόμο και αποτελεσματικό πρόγραμμα Σεξουαλικής Διαπαιδαγώγησης, συγκριτικά με την Ιταλία, η οποία ακολουθεί μια πιο συντηρητική πολιτική για την Σεξουαλική Αγωγή. Φυσικά, κάθε πρόγραμμα των διαφόρων χωρών ποικίλλει ανάλογα με το περιεχόμενο του μαθήματος, την κατάλληλη ηλικία έναρξης, αλλά και το γενικότερο ιδεολογικό πλαίσιο για την ανάπτυξη τέτοιου είδους προγραμμάτων. Στην Φιλανδία, λοιπόν, το εκπαιδευτικό σύστημα σε θέματα Σεξουαλικής Αγωγής είναι πιο φιλελεύθερο. Υπάρχει συστηματική συνεργασία μεταξύ των σχολείων, του - κατά τόπους - ιατρικού προσωπικού και των υπουργικών αρχών με σκοπό την παροχή Σεξουαλικής Αγωγής και έγκαιρης ενημέρωσης για θέματα Σεξουαλικής Υγείας στους νέους(Parker, Wellings&Lazarus,2009). Η Σεξουαλική Αγωγή περιλαμβάνει ενότητες όπως «ανθρώπινες σχέσεις», «σεξουαλικότητα», «συμπεριφορά, αξίες και κανόνες» (Apter, 2011). Σύμφωνα με το Εθνικό Πρόγραμμα Σπουδών, στις ηλικίες επτά (7) έως δέκα (10) χρόνων περιλαμβάνονται άξονες, όπως « η σπουδαιότητα της οικογένειας», «η φιλία και η αλληλεπίδραση» και «η αναγνώριση των συναισθημάτων και η ψυχική υγεία» (NationalFoundationforEducationalResearch, 2009). Στις ηλικιακές βαθμίδες εννέα (9) έως δώδεκα (12) ετών περιλαμβάνονται θέματα σχετικά με την ανατομία, τις ζωτικές λειτουργίες και την ανάπτυξη και την υγεία, ενώ σε μεγαλύτερες ηλικίες εισάγονται ενότητες όπως για παράδειγμα η ανθρώπινη σεξουαλικότητα και αναπαραγωγή σε ηλικίες δεκατριών (13) έως δεκαπέντε (15) χρόνων(NationalFoundationforEducationalResearch, 2009).

2.2.2. Η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση στην Ιταλία

Σε αντίθεση με το φιλελεύθερο σύστημα της Φιλανδίας, η Σεξουαλική Αγωγή στην Ιταλία, έβρισκε πάντοτε εμπόδια τόσο από τις πολιτικές ομάδες όσο και από την Καθολική Εκκλησία. Έτσι, όσα σχολεία προσφέρουν αντίστοιχα μαθήματα, γίνονται σε ηλικίες από δεκατέσσερα (14) έως δεκαεννιά (19) χρόνων και υπό την ευθύνη του εκάστοτε διευθυντή. (Beaumont&Maguire2013). Τέλος, τα μαθήματα δεν είναι υποχρεωτικά, διδάσκονται από καθηγητές βιολόγους ή από εξωτερικούς ειδικούς επιστήμονες όπως ψυχολόγοι ή γιατροί και οι γονείς είναι αυτοί που αποφασίζουν αν το παιδί θα παρακολουθήσει το αντίστοιχο μάθημα (NationalFoundationforEducationalResearch, 2009).

2.2.3. Η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση στην Ολλανδία

Αναφορικά με το εκπαιδευτικό σύστημα της Ολλανδίας, στα σχολεία επικρατεί ένας αρκετά υψηλός βαθμός ανεξαρτησίας, όσον αφορά τα μαθήματα του συγκεκριμένου προγράμματος σπουδών. Ωστόσο όμως, το Υπουργείο Παιδείας απαιτεί κατά τη διάρκεια των μαθημάτων να δίνεται έμφαση σε δύο θεματικούς άξονες. Την βιολογία (το ανθρώπινο σώμα), αλλά και την προσωπική φροντίδα και υγιεινή. Μέσα σε αυτούς τους θεματικούς άξονες, εμπεριέχονται και υπό-ενότητες, όπως η «σεξουαλικότητα και αναπαραγωγή», τα «Σεξουαλικά Μεταδιδόμενα Νοσήματα (ΣΜΝ)», η «αποφυγή ανεπιθύμητης εγκυμοσύνης», ο «συνδυασμός των προσωπικών επιθυμιών, αλλά και των ορίων συμπεριφοράς» και η «σύναψη και διαχείριση των ανθρωπίνων σχέσεων»(UNESCO, 2011).

Γνωστά κι αντίστοιχα προγράμματα Σεξουαλικής Αγωγής στην Ολλανδία, είναι το «Σχέσεις και Σεξουαλικότητα(RelatiesenSeksualiteit)» για την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, ηλικίας τεσσάρων (4) έως δώδεκα (12) χρόνων και το « Ζήτω η αγάπη/ ο έρωτας (LangLevedeLiefde)» για την Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, ηλικίας δεκατρία (13) έως δεκαπέντε (15) χρόνων. Το πρόγραμμα της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης περιλαμβάνει ενότητες όπως «μαθαίνω στο σώμα μου, η εικόνα του εαυτού μου και των άλλων», η «γυμνότητα», «διαφορές μεταξύ αγοριών και κοριτσιών» και τέλος «φιλία και αγγίγματα στο σώμα». Στις ηλικίες μεταξύ δέκα (10) έως δώδεκα (12) ετών διερευνώνται θέματα όπως «αλλαγές κατά την ήβη», «φιλία και αγάπη», «σεξουαλικότητα και αντισύλληψη», και «δεξιότητες άρνησης σε ενδεχόμενη πίεση των συνομήλικων». Ενδεικτικά αναφέροντας την Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, είναι δυνατόν εκτός των παραπάνω βασικών προγραμμάτων, να προστεθούν προαιρετικά δύο ακόμη μαθήματα με την Ομοφυλοφιλία και τους «Εραστές (LoveBoys)», εισάγοντας έτσι στην εκπαιδευτική διαδικασία και αυτούς τους ορισμούς, για τους νέους με διαφορετικό σεξουαλικό προσανατολισμό. Αξίζει να επισημανθεί ότι τα παραπάνω προγράμματα αξιολογούνται και προσαρμόζονται κάθε πέντε (5) έως δέκα (10) χρόνια , χρησιμοποιώντας νέα εργαλεία, όπως DVD, περιοδικά, φύλλα εργασιών στους μαθητές, αφίσες και παροχή προφυλακτικών για επίδειξη και διανομή σε μεγαλύτερες τάξεις (UNESCO,2011).

2.3.Οφέλη των σχολικών προγραμμάτων σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης

Πολλές έρευνες υποστηρίζουν ότι τα προγράμματα Σεξουαλικής Αγωγής και διαπροσωπικών σχέσεων, όχι απλώς δεν είναι επιβλαβή για τον μαθητικό πληθυσμό, αλλά έχουν θετική επίδραση στη σεξουαλική υγεία των μαθητών και των μαθητριών(Blake&Frances, 2001).

Αντίθετα, αυτό που φαίνεται να έχει αρνητικές επιπτώσεις είναι η ανεπαρκής ή και ακατάλληλη ενημέρωση σχετικά με θέματα σεξουαλικής υγείας, καθώς και οι περιορισμένες δυνατότητες που παρέχονται στους νέους ανθρώπους για να εξερευνήσουν, να αναζητήσουν και να συζητήσουν με ενημερωμένους ενήλικες θέματα σχετικά με την σεξουαλικότητα των ίδιων, αλλά και των άλλων. Η παράλειψη αυτή επηρεάζει αρνητικά τις σημαντικές αποφάσεις που καλούνται να πάρουν οι νέοι για τη ζωή τους, κάτι που με τη σειρά του, έχει αρνητικές επιπτώσεις και στην οικογένειά του, αλλά και στην κοινωνία(Γερούκη, 2011).

Σύμφωνα με τον Δετοράκη (1999), «η Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση των νέων προβάλλει σαν η πιο επιτακτική ανάγκη της σημερινής κοινωνίας, δεδομένου ότι οι περισσότερες αντικοινωνικές εκδηλώσεις των σημερινών νέων, που ξεκινάνε από μια απλή άρνηση και οδηγούνται μέχρι τις δολοφονίες, είναι απόρροια λαθεμένης πέρα για πέρα ή ανύπαρκτης σεξουαλικής διαφώτισης.

Όπως προαναφέρθηκε τα σχολικά προγράμματα σεξουαλικής αγωγής που πληρούν τα προαναφερθέντα κριτήρια, έχουν θετική επίδραση στη σεξουαλική υγεία των μαθητών (Kirby, 2001). Η οικοδόμηση της γνώσης πάνω σε θέματα σεξουαλικής φύσεως σε συνδυασμό με την ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων όπως ο διάλογος ή η διαπραγμάτευση προετοιμάζουν το έδαφος για έναν πιο υγιή τρόπο ζωής.

Έτσι λοιπόν τα, σωστά εφαρμοσμένα, σχολικά προγράμματα σεξουαλικής αγωγής ενισχύουν τη γνώση και τη μάθηση και φυσικά βελτιώνουν τα ποσοστά σχολικής διαρροής των μαθητών (Blake, 2002).

Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει η Milton (2000), τα παιδιά χρειάζονται τη σωστή υποστήριξη, προκειμένου να επεξεργαστούν και να κρίνουν όλα όσα λαμβάνουν καθημερινά για την σεξουαλικότητα. Χρειάζεται, επίσης, να γνωρίζουν ότι μπορούν

να εκφράσουν οποιαδήποτε απορία κι ανησυχία έχουν μέσα σε ένα ασφαλές και εχέμυθο σχολικό πλαίσιο, σε ενήλικες που εμπιστεύονται.

Τέλος, είναι πολύ σημαντικό να επισημανθεί, ότι για ορισμένα παιδιά, το σχολείο αποτελεί το μόνο μέσο σωστής πληροφόρησης σε θέματα σεξουαλικότητας (Milton, 2000). Οφείλουμε λοιπόν σε αυτά, αλλά και σε όλα τα παιδιά, ασφαλή και έγκυρη πρόσβαση σε πληροφορίες που τα αφορούν άμεσα, για μια υγιή σεξουαλική ζωή, χωρίς αρνητικές και επιπόλαιες συμπεριφορές.

2.4. Ο ρόλος του Σχολικού Συμβούλου στην εγκαθίδρυση του αντίστοιχου μαθήματος στα σχολεία

Μέσα σε μια σχολική κοινότητα, οι σχολικοί σύμβουλοι είναι οι υποστηρικτές, οι «ηγέτες» καθώς επίσης και οι άμεσοι συνεργάτες του εκπαιδευτικού προσωπικού. Δημιουργούν σημαντικές συστημικές αλλαγές στην κοινότητα, παρέχοντας δίκαιη και ίση εκπαιδευτική πρόσβαση σε όλους τους μαθητές, ανεξαρτήτως εθνικότητας, φύλου, κοινωνικο-οικονομικής θέσης ή σεξουαλικού προσανατολισμού. Παράλληλα, εκφράζουν και την βαθιά πεποίθηση και αντίληψη ότι τα σχολεία οφείλουν να προσφέρουν το βέλτιστο περιβάλλον μάθησης για όλα τα παιδιά.

Αναφορικά με την παραπάνω αντίληψη, κάθε μαθητής έχει δικαίωμα να βρίσκεται και να αλληλεπιδρά μέσα σε ένα πλαίσιο σεβασμού κι αξιοπρέπειας, σεβόμενο την σεξουαλική του ταυτότητα ή τον σεξουαλικό του προσανατολισμό. Έχει δικαίωμα στο να λαμβάνει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες και την απαιτούμενη στήριξη για την αυτό-βελτίωσή του, για την ανάπτυξη της αυτό-εκτίμησής του και τέλος για την όσο το δυνατόν μεγαλύτερη μείωση των πιθανών κινδύνων που θα συναντήσει από τα πρώτα κιόλας βήματα της ενήλικης ζωής του. Τέλος, όλοι οι μαθητές δικαιούνται ένα ασφαλές, εχέμυθο κι ιδιωτικό περιβάλλον συμβουλευτικής, όπου οι ανησυχίες και οι φόβοι τους θα βρίσκονται στο επίκεντρο της προσοχής των εκπαιδευτικών (ASCA, 2016).

Επί σειρά ετών ο θεσμός του Σχολικού Συμβούλου ή Συμβούλου Σχολικής Ζωής λειτουργώντας ως συνοδοιπόρος της εκπαιδευτικής και διδακτικής προσπάθειας των εκπαιδευτικών, μέσω της συμβουλευτικότητας, της έμμεσης καθοδήγησης, του

βοηθητικού, συνεργατικού και παιδαγωγικού του ρόλου, είχε πετύχει στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση σημαντικά επιτεύγματα(Φύκαρης,2016).

Σύμφωνα με την ASCA (2016) ο σχολικός σύμβουλος οφείλει να αποδέχεται και να σέβεται τους μαθητές και τις οικογένειες αυτών, τις αξίες τους, τις πεποιθήσεις τους, τον σεξουαλικό τους προσανατολισμό ή την σεξουαλική ταυτότητα, χωρίς να εκφράζει άμεσα τις δικές του προσωπικές αντιλήψεις και πεποιθήσεις.

Αναφορικά με θέματα σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης στα σχολεία, η υποστήριξη των μαθητών μέσα από κοινωνικο-παιδαγωγικά προγράμματα, μεθόδους και πρακτικές για τη δημιουργική σύνδεση μεταξύ των μαθητών όλων των σεξουαλικών προσανατολισμών και ταυτοτήτων, με στόχο τον διάλογο και την αποδοχή, κρίνεται αναγκαία . Οι μαθητές θα μάθουν να μιλούν και να εκφράζουν τις ανησυχίες τους και τους φόβους τους μέσα σε ένα ασφαλές περιβάλλον με επαρκώς καταρτισμένους εκπαιδευτές, που θα προωθή το διάλογο και την διαπραγμάτευση.

Επιπρόσθετα, μια ακόμη καλή πρακτική σεξουαλικής αγωγής στα σχολεία είναι η δημιουργία μικρών ομάδων μαθητών, συμβουλευτικού περιεχομένου, με σκοπό την ανάπτυξη δεξιοτήτων επικοινωνίας, αξιών αυτό-εκτίμησης και αυτοπεποίθησης. Οι νέοι θα μάθουν να σέβονται τον εαυτό τους και τους άλλους, να αποδέχονται τους γύρω τους, να δέχονται και να διαχειρίζονται την άρνηση από τους ερωτικούς ή και μη συντρόφους τους και φυσικά θα μάθουν να μην φοβούνται και οι ίδιοι να εκφράσουν την άρνησή ή την δυσαρέσκειά τους (ASCA, 2016).

Είναι σημαντικό να υπογραμμίσουμε την άμεση και διαρκή επικοινωνία του σχολικού συμβούλου με τους μαθητές ευθύνης του, τον σύλλογο διδασκόντων, τον διευθυντή, αλλά και το λοιπό εκπαιδευτικό προσωπικό, όπως επίσης και τους γονείς των μαθητών για την ομαλή και αποτελεσματική πρόληψη και παρέμβαση.

Στη συνέχεια, ο σχολικός σύμβουλος οφείλει να συνεργάζεται με όλους τους μαθητές στα στάδια ανάπτυξης ταυτότητας τους , καθώς δεν είναι ο ρόλος του να προσπαθήσει να αλλάξει τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου ενός μαθητή (SAMHSA, 2015). Έτσι, στα πλαίσια συμβουλευτικών προγραμμάτων ή ημερίδων με θέμα στην «Σεξουαλική Αγωγή και Υγεία», συμβουλεύει τους μαθητές

σχετικά με τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου τους, καθώς και για τα συναισθήματα των μαθητών για την ταυτότητα των άλλων με αποδεκτό και μη επικριτικό τρόπο. Επίσης, υποστηρίζει ίσες εκπαιδευτικές και εξωσχολικές ευκαιρίες για όλους τους μαθητές ανεξαρτήτως σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας φύλου ή έκφρασης φύλο. Τέλος, μέσω επιμορφωτικών σεμιναρίων και προγραμμάτων για τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές αντίστοιχα, προωθεί πολιτικές που μειώνουν αποτελεσματικά τη χρήση προσβλητικής γλώσσας, παρενόχλησης και εκφοβισμού (GLSEN, 2012).

Β'ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Κεφάλαιο Τρίτο : Μεθοδολογία

3.1. Πρωτοτυπία- Αναγκαιότητα Μελέτης

Έπειτα από μελέτη στην ελληνική και διεθνή βιβλιογραφία, διαπιστώθηκε ότι δεν υπάρχει επαρκές υλικό αναφορικά με την σχέση που διέπει τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση και τη σεξουαλική κακοποίηση, ως σχέση αιτίου - αποτελέσματος. Πιο συγκεκριμένα, οι υπάρχουσες μελέτες σχετίζονται με τη σεξουαλική αγωγή ως μάθημα στα σχολεία και όχι ως δυνητικά αποτρεπτικό παράγοντα εμφάνισης σεξουαλικά κακοποιητικών συμπεριφορών. Συνεπώς, στην παρούσα μελέτη, γίνεται προσπάθεια να αναδειχθεί το είδος της μεταξύ τους σχέσης και πώς αυτή, στο πλαίσιο της σχολικής πραγματικότητας, αποτυπώνεται κι εκφράζεται στις αντιλήψεις δασκάλων και μαθητών.Ειδικά, στη ζοφερή επικαιρότητα που διανύουμε και με δεδομένο ότι τα προγράμματα σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης που εφαρμόζονται σε σχολεία μπορούν να αποτελέσουν μία βασική στρατηγική πρόληψης κι αντιμετώπισης φαινομένων σεξουαλικής κακοποίησης των παιδιών (Kirby,2002),τα παιδιά, μέσα από την αντίστοιχη διδασκαλία, μπορούν:

- να γνωρίσουν το σώμα τους (ανατομία αναπαραγωγικού συστήματος, λειτουργία και αλλαγές σε αυτό ανά ηλικιακό επίπεδο) και τα δικαιώματά τους πάνω σε αυτό
- να αναπτύξουν σεξουαλική υγεία και υγιεινή
- να αποβάλλουν ταμπού, στερεοτυπικές συμπεριφορές και ερωτικά πρότυπα, που καλλιεργήθηκαν και ενυπάρχουν συνειδητά ή ασυναίσθητα από κοινωνικούς παράγοντες και κλειστά περιβάλλοντα
- να μιλάνε για το σώμα τους, για τις σεξουαλικές ή μη επιθυμίες τους, τη σεξουαλική τους ταυτότητα, αλλά και το πώς αισθάνονται (το σεξ ως έκφραση της ψυχοσυναισθηματικής τους αναγκαιότητας)
- να ανακαλύψουν, να αναγνωρίσουν και να κατανοήσουν έννοιες όπως: συναίνεση, σεβασμός, απόρριψη, σεξουαλικός προσανατολισμός, σεξουαλική ταυτότητα, ταυτότητα φύλου,
- να εξελιχθούν σε ενήλικες ικανούς να αναγνωρίσουν και να διαχωρίσουν την βία από την έμφυλη βία, λεκτική και σωματική

- να αναγνωρίσουν τις κακοποιητικές συμπεριφορές, να τις αποβάλλουν, όπως να αποβάλλουν και την ανοχή σε αυτές, ως δικαίωμα φύλου (πχ φράση “έλα μωρέ άντρας είναι”)
- να γνωρίσουν και να διεκδικήσουν τα έννομα δικαιώματα όλων, ως ίσων κι όχι ως σεξουαλικές διαφορετικότητες,
- να εντάξουν τον άλλο μέσα από την αποδοχή.

Παράλληλα είναι σημαντικό για τους εκπαιδευτικούς να συμμετέχουν σε επιμορφωτικά σεμινάρια και βιωματικά εργαστήρια (όπως δραματοποιήσεις και παιχνίδια ρόλων) για την εκπαίδευση τους από επιστημονικά καταρτισμένους φορείς, έτσι ώστε να αναδιαμορφώσουν οι ίδιοι τις αντιλήψεις τους και τις προσεγγίσεις τους και σε επίπεδο εκπαιδευτικών διδακτικών μοντέλων και υλικοτεχνικών υποδομών, καθώς και στις καθημερινές παρεμβάσεις τους σε επεισόδια σεξουαλικών κακοποιητικών συμπεριφορών εντός και εκτός σχολικού περιβάλλοντος. Οι ίδιοι μπορούν να γίνουν το εργαλείο και το μέσο που οι μαθητές χρησιμοποιούν, ώστε ο μικρόκοσμος της σχολικής κοινότητας να γίνει μια δομή που φιλοξενεί τις ετερότητες και απλώνεται προληπτικά και προστατευτικά γύρω τους. Μπορούν παράλληλα να καλλιεργήσουν μέσα από δράσεις με ισότιμες μεικτές ομάδες τη συνεργασία (πχ να ράψουν μαζί μια μπλούζα, να επισκευάσουν μαζί μια χαλασμένη κατασκευή, να φορέσουν όλοι ροζ ρούχα και στενά παντελόνια, γυναικεία ή αντρικά ρούχα βγαίνοντας από τη ζώνη ασφαλείας και την ταυτότητα που προσδίδει το φύλο σε όλες τις ενέργειες), την αποδοχή, την κατάρριψη προκαταλήψεων και τη θεμελίωση απ αρχής εννοιών και αξιών που έχουν δομηθεί πάνω στην έννοια του φύλου, όπως η «θηλυκότητα», η «αρρενωπότητα», ο «άντρας», η «γυναίκα», το «φυσιολογικό», το «ανώμαλο», ακόμα και η έννοια του «καλού Χριστιανού».

3.2. Σκοπός Στόχοι

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η διερεύνηση από την σκοπιά των εκπαιδευτικών της υπάρχουσας κατάστασης στις σχολικές μονάδες Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης σχετικά με την Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση και Αγωγή, αλλά και της αναγκαιότητας ενσωμάτωσης αυτής, στα σχολεία και ειδικότερα στις τάξεις της Ε΄ και ΣΤ΄ Δημοτικού. Το συγκεκριμένο ηλικιακό επίπεδο επιλέχθηκε, λόγω του ότι τα

παιδιά, αναπτυξιακά, βρίσκονται στο στάδιο της προεφηβείας, βιώνουν τις αλλαγές στο σώμα τους (τρίχωμα, διόγκωση στήθους, έμμηνος ρήση), διαισθάνονται και αντιλαμβάνονται ακόμα και τις αλλαγές σε αυτό που οφείλονται στην έλξη τους προς κάποιο άλλο πρόσωπο (ταχυκαρδία, εφίδρωση, στύση κτλ), αλλά και τον τρόπο και λόγο που οι άλλοι τους προσεγγίζουν. Επίσης παρόλο που στο αναλυτικό πρόγραμμα του μαθήματος της Φυσικής Ε΄ τάξης εντάσσεται το αναπαραγωγικό σύστημα, πολλοί είναι οι εκπαιδευτικοί, που είτε αρνούνται, είτε αποφεύγουν να προβούν στη διδασκαλία της ενότητας, αναφέροντας διάφορες δικαιολογίες, ανάμεσα σε αυτές, ότι τα παιδιά κάνουν πλάκα, χλευάζουν, δεν παίρνουν το μάθημα στα σοβαρά ή ότι ήδη τα γνωρίζουν λόγω της εύκολης και έντονης προσβασιμότητας τους σε πληροφοριακό και εποπτικό υλικό σεξουαλικού περιεχομένου στο διαδίκτυο. Επιμέρους στόχοι της έρευνας αυτής είναι:

- να καταγράψει τις υπάρχουσες απόψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με τις γνώσεις των μαθητών σε θέματα σεξουαλικής αγωγής κι υγείας
- να σημειώσει την πρόθεση των εκπαιδευτικών, το επίπεδο των γνώσεων, των καταρτίσεων, αλλά και των ελλείψεων των ίδιων σε θέματα σεξουαλικής αγωγής και υγείας, με σκοπό την πιθανή ενσωμάτωση του μαθήματος της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης στα αναλυτικά προγράμματα των σχολείων Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και την διδασκαλία της από εκείνους.

3.3. Ερευνητικά Ερωτήματα

Κατά την παρούσα εργασία τέθηκαν τα παρακάτω ερωτήματα:

1. Ποιες είναι οι γνώσεις των μαθητών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης σχετικά με έννοιες σεξουαλικής αγωγής, σύμφωνα με τους εκπαιδευτικούς τους;
2. Ποιες είναι οι απόψεις των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης ως προς την εγκαθίδρυση του μαθήματος της Σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης στα σχολεία;
- 3.
4. Η ένταξη του μαθήματος «Σεξουαλικής Διαπαιδαγώγησης» στα σχολεία θα βοηθήσει στην αποκρυστάλλωση υγιών απόψεων των παιδιών και των μετέπειτα ενηλίκων, πάνω σε θέματα σεξουαλικότητας;

5. Ποιες είναι οι κατάλληλες τεχνικές και ο κατάλληλος τρόπος εκπαίδευσης των μαθητών σχετικά με το αντικείμενο της σεξουαλικής αγωγής;

3.4. Μέσα συλλογής δεδομένων

Η παρούσα Διπλωματική εργασία στηρίχθηκε στην βιβλιογραφική ανασκόπηση και την ποσοτική έρευνα. Η ανασκόπηση σε βιβλιογραφικές πηγές πραγματοποιήθηκε προκειμένου να διερευνηθεί η υπάρχουσα κατάσταση στις σχολικές μονάδες, σχετικά με την Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση και Αγωγή, ενώ η ποσοτική έρευνα, με την χορήγηση ερωτηματολογίων σε ενήλικες εκπαιδευτικούς των δημοσίων και των ιδιωτικών σχολείων της Αττικής, με σκοπό να παρατηρηθεί και να σημειωθεί η άποψη των ίδιων των εκπαιδευτικών για την κατάσταση που επικρατεί στα σχολεία, για το επίπεδο των γνώσεων τους, αλλά και τις ανάγκες των μαθητών. Το ερωτηματολόγιο που επιλέχθηκε για την άντληση δεδομένων, συμπληρώθηκε σε Googleforms και διανεμήθηκε στον πληθυσμό στόχο είτε με e-mail, μέσω των σχολείων τους, είτε δια - ζώσης. Το ερευνητικό εργαλείο αφορά μόνο τις απόψεις των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, ανεξαρτήτως ειδικότητας. Για τη συλλογή των αποτελεσμάτων συμπληρώθηκαν συνολικά εκατόν είκοσι τέσσερα (124) ερωτηματολόγια των 29 ερωτήσεων (16 ερωτήσεις κλειστού τύπου και 13 ερωτήσεις μικρής ανάπτυξης).

3.5. Δείγμα

Η παρούσα εργασία, στηρίχτηκε στη χρήση ερωτηματολογίων, σε εκπαιδευτικούς Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης των Σχολικών Μονάδων δημοσίων και ιδιωτικών σχολείων του Λεκανοπεδίου της Αττικής. Αυτό συμπεριλαμβάνει περιοχές με έντονο αστικό στοιχείο, όπως το κέντρο της Αθήνας, πολυπληθείς σχολικές μονάδες, κοινωνικές, οικονομικές και θρησκευτικές προελεύσεις. Ταυτόχρονα, εμπεριέχονται και περιστασιακά περιβάλλοντα, που συνήθως φέρουν, ως έναν βαθμό, πολλά από τα χαρακτηριστικά των κλειστών κοινωνικών περιβαλλόντων, όπως συντηρητικές αντιλήψεις. Το δείγμα που χρησιμοποιήθηκε για την έρευνα είναι 124 ενήλικες εκπαιδευτικοί, άντρες και γυναίκες, άγαμοι, έγγαμοι, διαζευγμένοι ή σε διάσταση, ηλικίας από 20 έως και 50 και άνω χρόνων με προϋπηρεσία από 0 έως 10 και άνω έτη. Στόχος ήταν το αποτέλεσμα της καταγραφής να είναι ένα αξιόπιστο και αντιπροσωπευτικό, για την γενικότερη αντίληψη, δείγμα. Η εκπαίδευση και

εξειδίκευση των ερωτηθέντων ποικίλει από Πανεπιστημιακή μόρφωση με ένα ή παραπάνω πτυχία, μεταπτυχιακά προγράμματα, διδακτορικά προγράμματα ή ακόμη και επιμορφωτικά σεμινάρια εξειδίκευσης πάνω στην Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση και Αγωγή.

3.6. Διαδικασία συλλογής δεδομένων

Η συλλογή των δεδομένων έγινε με την χορήγηση ερωτηματολογίων σε εκπαιδευτικούς Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης των Σχολικών μονάδων, Δημόσιων ή Ιδιωτικών. Οι εκπαιδευτικοί κλήθηκαν να συμπληρώσουν τα ερωτηματολόγια, εγγράφως ή ηλεκτρονικώς. Σε αρκετές περιπτώσεις καταγράφηκε άρνηση των εκπαιδευτικών να απαντήσουν στα ερωτηματολόγια, είτε λόγω έλλειψης χρόνου, είτε λόγω της θεματολογίας. Εξέφρασαν μια γενικευμένη δυσφορία για το εκπαιδευτικό σύστημα και τα αναλυτικά προγράμματα έτσι όπως αντιμετωπίζονται από το Υπουργείο Παιδείας. Οι νεότεροι, ηλικιακά, εκπαιδευτικοί, καθώς επίσης κι εκείνοι που αναλαμβάνουν πιο συχνά την Ε' και ΣΤ' τάξη, εκδήλωσαν μεγαλύτερη προθυμία να απαντήσουν. Μερικοί, αναρωτήθηκαν για την διατύπωση ορολογίας και κατανόηση κάποιων ερωτημάτων, ενώ έθεσαν και δικά τους ερωτήματα, όπως για παράδειγμα «Οι γονείς πώς θα αντιδράσουν, αν εγώ μιλήσω στα παιδιά τους για θέματα σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης;» . Για την εξαγωγή των αποτελεσμάτων χρησιμοποιήθηκε το λογισμικό Statistical Package for the Social Sciences (SPSS 26), λόγω της αξιοπιστίας των αποτελεσμάτων και των δυνατοτήτων του. Επίσης σημαντική κρίθηκε και η χρήση της συγκριτικής μελέτης μέσω της βιβλιογραφίας.

3.7. Ανάλυση Αποτελεσμάτων

Το δείγμα στο οποίο βασίστηκε η έρευνα, αποτελείται από 124 ενήλικες, εκπαιδευτικούς άντρες και γυναίκες του Ιδιωτικού και Δημοσίου τομέα της Περιφέρειας της Αττικής. Συγκεκριμένα, οι συμμετέχοντες άντρες εκπαιδευτικοί είναι 29, ποσοστό 22,7 % , ενώ οι γυναίκες 97, ποσοστό 75,8 %.

ΦΥΛΟ

		Frequency	Percent	ValidPercent	CumulativePercent
Valid	ΓΥΝΑΙΚΑ	97	75,8	77,0	77,0
	ΑΝΤΡΑΣ	29	22,7	23,0	100,0
	Total	126	98,4	100,0	
Missing	System	2	1,6		
Total		128	100,0		

Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων ήταν έγγαμοι, 50 και άνω χρόνων. Αναλυτικότερα, το πλήθος των 50 και άνω χρόνων ήταν 33, ποσοστό 25,8 % και των έγγαμων εκπαιδευτικών 63, ποσοστό 49,2 %. Ακολουθούν οι εκπαιδευτικοί ηλικίας 40 έως 49 χρόνων με ποσοστό 23,8 % και οι άγαμοι σε ποσοστό 41,4 % αντίστοιχα. Σημαντικό ποσοστό αποτελούν και οι εκπαιδευτικοί μικρότερης ηλικίας και συγκεκριμένα 30 έως 39 ετών, 34 στο σύνολό τους, ποσοστό 26,6 % και 20 έως 29 ετών, 29 στο σύνολό τους, ποσοστό 22,7 % αντίστοιχα. Τέλος, οι άγαμοι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί ήταν στο σύνολό τους 53 με ποσοστό 41,4 %, ενώ ελάχιστοι ήταν οι διαζευγμένοι και οι εν διαστάσει εκπαιδευτικοί. Οι πρώτοι ήταν 7 με ποσοστό 5,5 % και οι τελευταίοι, 3 με ποσοστό, 2,3 %.

ΗΛΙΚΙΑ

		Frequency	Percent	ValidPercent	CumulativePercent
Valid	50+	33	25,8	26,2	26,2
	40-49	30	23,4	23,8	50,0
	30-39	34	26,6	27,0	77,0
	20-29	29	22,7	23,0	100,0
	Total	126	98,4	100,0	
Missing	System	2	1,6		
Total		128	100,0		

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

		Frequency	Percent	ValidPercent	CumulativePercent
Valid	ΕΓΓΑΜΟΣ	63	49,2	50,0	50,0

	ΑΓΑΜΟΣ	53	41,4	42,1	92,1
	ΔΙΑΖΕΥΓΜΕΝΟΣ	7	5,5	5,6	97,6
	ΣΕ ΔΙΑΣΤΑΣΗ	3	2,3	2,4	100,0
	Total	126	98,4	100,0	
Missing	System	2	1,6		
	Total	128	100,0		

Το δείγμα της έρευνας, αποτελείται, στην πλειοψηφία του, από εκπαιδευτικούς με μεταπτυχιακούς τίτλους, 62 εκπαιδευτικοί σε αριθμό με ποσοστό 48,4 %. Εξίσου σημαντικοί σε αριθμό είναι και οι εκπαιδευτικοί με έναν τίτλο Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης με ποσοστό 36,7 %, ενώ οι εκπαιδευτικοί με διδακτορικό τίτλο ήταν 9 στο σύνολό τους με ποσοστό 7%. Στη συνέχεια, χαμηλό ποσοστό, 4,7 %, εμφάνισαν οι εκπαιδευτικοί με δύο ή περισσότερα πτυχία, ενώ ελάχιστοι ήταν εκείνοι με επιμορφωτικά προγράμματα Σεξουαλικής Διαπαιδαγώγησης με ποσοστό 1,6 %, γεγονός που επιβεβαιώνει το θεωρητικό μέρος της εργασίας, όπου αναφέρεται η έλλειψη γνώσεων και εκπαίδευσης πάνω σε θέματα σεξουαλικής υγείας.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

		Frequency	Percent	ValidPercent	CumulativePercent
Valid	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	62	48,4	49,2	49,2
	ΑΕΙ	47	36,7	37,3	86,5
	ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ	9	7,0	7,1	93,7
	2 Ή ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ ΠΤΥΧΙΑ	6	4,7	4,8	98,4
	ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΣΤΗ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΔΙΑΠΑΙΔΑΓΩΓΗΣΗ	2	1,6	1,6	100,0
	Total	126	98,4	100,0	
Missing	System	2	1,6		
	Total	128	100,0		

Οι περισσότεροι ερωτηθέντες ήταν εκπαιδευτικοί με προϋπηρεσία 10 και άνω χρόνων, με ποσοστό 55,5 %, το μεγαλύτερο στην κλίμακά τους, ενώ στην

πλειοψηφία τους εργάζονται στο δημόσιο σχολείο, με ποσοστό 75,8%. Ακολουθούν οι εργαζόμενοι εκπαιδευτικοί με προϋπηρεσία 0 έως 5 χρόνια, με ποσοστό 24,2 % και τέλος, οι εκπαιδευτικοί με 5 έως 10 χρόνια, ποσοστό 18,8%. Σε ιδιωτικό σχολείο εργάζονται μόλις 29 εκπαιδευτικοί, σε δείγμα 126 συμμετεχόντων, με ποσοστό 22,7%.

ΠΡΟΥΠΗΡΕΣΙΑ

		Frequency	Percent	ValidPercent	CumulativePercent
Valid	10+	71	55,5	56,3	56,3
	0-5	31	24,2	24,6	81,0
	5-10	24	18,8	19,0	100,0
	Total	126	98,4	100,0	
Missing	System	2	1,6		
Total		128	100,0		

ΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΧΡΟΝΙΑ ΕΡΓΑΖΕΣΤΕ ΣΕ ΙΔΙΩΤΙΚΟ Ή ΔΗΜΟΣΙΟ ΣΧΟΛΕΙΟ;

		Frequency	Percent	ValidPercent	CumulativePercent
Valid	ΔΗΜΟΣΙΟ	97	75,8	77,0	77,0
	ΙΔΙΩΤΙΚΟ	29	22,7	23,0	100,0
	Total	126	98,4	100,0	
Missing	System	2	1,6		
Total		128	100,0		

Αναφορικά με την ερώτηση του κατά πόσο οι μαθητές της Ε' και της ΣΤ' τάξης γνωρίζουν έννοιες όπως σεξουαλική ταυτότητα, έμμηνος ρύση, αντισύλληψη κ.α., η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών, 98 στο σύνολο με ποσοστό 76,6 % απάντησε ότι οι μαθητές γνωρίζουν ελάχιστες έννοιες και μάλιστα ασαφώς, αποτέλεσμα που επιβεβαιώνει την ημιμάθεια που υπάρχει στο μαθητικό σύνολο και την ανάγκη

εγκαθίδρυσης του μαθήματος της Σεξουαλικής Διαπαιδαγώγησης, με σκοπό την σωστή και έγκυρη ενημέρωση των μαθητών.

ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ ΤΗΣ Ε΄ ΚΑΙ ΤΗΣ ΣΤ΄ ΓΝΩΡΙΖΟΥΝ ΕΝΝΟΙΕΣ ΟΠΩΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ, ΕΜΜΗΝΟΣ ΡΥΣΗ, ΑΝΤΙΣΥΛΛΗΨΗ Κ.Α.;

		Frequency	Percent	ValidPercent	CumulativePercent
Valid	ΓΝΩΡΙΖΟΥΝ ΕΛΑΧΙΣΤΕΣ	98	76,6	77,8	77,8
	ΝΑΙ	15	11,7	11,9	89,7
	ΟΧΙ	13	10,2	10,3	100,0
	Total	126	98,4	100,0	
Missing	System	2	1,6		
Total		128	100,0		

Στην ερώτηση αν οι εκπαιδευτικοί έχουν παρατηρήσει περίεργες συμπεριφορές των μαθητών/τριών της Ε΄ και της ΣΤ΄ Δημοτικού σε συμμαθητές/τριες τους, όπως για παράδειγμα περίεργα αγγίγματα ή χυδαίο λεξιλόγιο, οι απαντήσεις ποίκιλλαν, με την πλειοψηφία των ερωτηθέντων, ποσοστό 37,5 % , να απαντά ότι παρατηρεί αρκετά συχνά τέτοιου είδους συμπεριφορές. Στη συνέχεια, 27,3 % των εκπαιδευτικών απάντησαν ότι παρατηρούν συχνά περίεργες συμπεριφορές των μαθητών/τριών τους, ενώ το 21,9 % συχνά. Λιγότεροι, με ποσοστό 9,4 % και 2,3 % ήταν εκείνοι που απάντησαν ότι οι συμπεριφορές είναι καθημερινές ή αντίστοιχα δεν συμβαίνουν ποτέ μέσα στη σχολική κοινότητα.

**ΕΧΕΤΕ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙ ΠΕΡΙΕΡΓΕΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΕΣ ΤΩΝ
ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ ΤΗΣ Ε' ΚΑΙ ΤΗΣ ΣΤ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΕ
ΣΥΜΜΑΘΗΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ ΤΟΥΣ; (ΠΕΡΙΕΡΓΑ ΑΓΓΙΓΜΑΤΑ, ΠΡΟΚΛΗΤΙΚΟ,
ΧΥΔΑΙΟ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ)**

		Frequency	Percent	ValidPercent	CumulativePercent
Valid	ΑΡΚΕΤΑ ΣΥΧΝΑ	48	37,5	38,1	38,1
	ΣΠΑΝΙΑ	35	27,3	27,8	65,9
	ΣΥΧΝΑ	28	21,9	22,2	88,1
	ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ	12	9,4	9,5	97,6
	ΠΟΤΕ	3	2,3	2,4	100,0
	Total	126	98,4	100,0	
Missing	System	2	1,6		
Total		128	100,0		

Όσον αφορά στο είδος των συμπεριφορών των μαθητών/τριών προς τους συμμαθητές/τριές τους, παρατηρήθηκαν πολλές και διαφορετικές απαντήσεις των εκπαιδευτικών, με την πλειοψηφία αυτών να αναφέρει ως βασική συμπεριφορά το χυδαίο λεξιλόγιο, χωρίς τα παιδιά να γνωρίζουν την έννοια των όσων λένε, απλώς και μόνο επειδή τα άκουσαν από το διαδίκτυο, τα αγγίγματα σε ευαίσθητα μέρη του σώματος και τις πονηρές ματιές και χειρονομίες. Εξίσου σημαντική συμπεριφορά που αναφέρθηκε είναι και τα ρατσιστικά, σεξιστικά σχόλια απέναντι στα κορίτσια, τα ομοφοβικά σχόλια απέναντι σε άτομα διαφορετικού σεξουαλικού προσανατολισμού, με αποκορύφωμα την πληροφόρηση για ανταλλαγή φωτογραφιών σεξουαλικού περιεχομένου (βλέπε παράρτημα 1). Με βάση τα παραπάνω, μπορούμε να επισημάνουμε την αναγκαιότητα ύπαρξης σεξουαλικής αγωγής στα σχολεία, ειδικά στις παραπάνω τάξεις του δημοτικού και σε παιδιά που διανύουν την προ-εφηβεία τους.

Στην δέκατη ερώτηση, οι εκπαιδευτικοί κλήθηκαν να απαντήσουν στο αν πιστεύουν πως η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση και αγωγή περιλαμβάνεται με κάποιον τρόπο στη

διδασκαλία Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Το 50,8 % των εκπαιδευτικών απάντησαν πως δεν περιλαμβάνεται στο πρόγραμμα ή τη διδασκαλία της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ το 35,9 % ότι περιλαμβάνεται, κυρίως μέσω των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων και του μαθήματος της Φυσικής της Ε' και της ΣΤ' Δημοτικού (βλέπε παράρτημα 2). Στο σύνολο των ερωτήσεων, 15 ήταν εκείνοι, με ποσοστό 11,7 % που απάντησαν πως δεν γνωρίζουν.

Εν συνεχεία, οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί ρωτήθηκαν για το αν οι ίδιοι έχουν κάνει συζητήσεις με μαθητές της Ε' και της ΣΤ' Δημοτικού σχετικές με τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση και αγωγή, με το 50 % να απαντά πως δεν έχει επιχειρήσει να το κάνει, ενώ το 46,9 % ότι έχει συζητήσει μαζί τους για τέτοια θέματα. Μικρό ήταν το ποσοστό, 1,6 %, εκείνων που δεν επιτρέπουν καθόλου συζητήσεις τέτοιου είδους στην τάξη τους.

ΕΧΕΤΕ ΚΑΝΕΙ ΠΟΤΕ ΣΥΖΗΤΗΣΕΙΣ ΜΕ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΩΝ ΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ (Ε' – ΣΤ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ) ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΔΙΑΠΑΙΔΑΓΩΓΗΣΗ ΚΑΙ ΑΓΩΓΗ;

		Frequency	Percent	ValidPercent	CumulativePercent
Valid	OXI	64	50,0	50,8	50,8
	NAI	60	46,9	47,6	98,4
	ΔΕΝ ΕΠΙΤΡΕΠΩ ΤΕΤΟΙΕΣ ΣΥΖΗΤΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΜΟΥ	2	1,6	1,6	100,0
	Total	126	98,4	100,0	
Missing	System	2	1,6		
Total		128	100,0		

Στην ερώτηση, αν κρίνουν αναγκαία την εγκαθίδρυση «υποχρεωτικού» μαθήματος σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης στις μεγαλύτερες τάξεις του Δημοτικού, το 88,3 %, η συντριπτική πλειοψηφία, την έκρινε πολύ αναγκαία, ενώ το 8,6 % έκρινε ότι δεν την ενδιαφέρει η εγκαθίδρυση του εν λόγω μαθήματος. Αναφορικά με τους 113 εκπαιδευτικούς (88,3 %) που απάντησαν θετικά στην παραπάνω ερώτηση, ο βασικός

λόγος ήταν για την έγκυρη και επιστημονική ενημέρωση των μαθητών που αναζητούν την σεξουαλικότητά τους (βλέπε παράρτημα 3). Σύμφωνα με τους εκπαιδευτικούς, υπάρχει άγνοια από πλευράς των μαθητών, σχετικά με το σώμα τους, με τα σημεία που πρέπει να προστατεύουμε. Είναι αναγκαίο, να ξεπεράσουμε τα «ταμπού» και τα παιδιά να έχουν τις σωστές πηγές πληροφόρησης, έτσι ώστε να αποφευχθούν, όσο αυτό είναι δυνατόν, λάθη ή και άσχημες συμπεριφορές. Φυσικά, υπήρξαν και οι εκπαιδευτικοί, 9 στο σύνολό τους, που έκριναν πως δεν είναι αναγκαία η εγκαθίδρυση «υποχρεωτικού» μαθήματος σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης και αγωγής, καθώς είναι λεπτό ζήτημα και η οικογένεια μπορεί να δώσει καλύτερο προσανατολισμό πάνω σε αυτά τα θέματα.

Στην ερώτηση που αφορούσε τα επιμορφωτικά σεμινάρια σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης, αλλά και διδασκαλίας αυτής, το 90,6 % των ερωτηθέντων απάντησε πως τα θεωρεί πολύ σημαντικά, ενώ το 7,8 %, δέκα στο σύνολο, πως δεν τα θεωρεί. Επιπρόσθετα, 104 συμμετέχοντες, ποσοστό 81,3 %, είναι δεκτικοί στο να διδάξουν, οι ίδιοι, μέσω βίντεο, projects, διάλογο, βιωματικών εργαστηρίων, αυτό το μάθημα στους μαθητές της Ε' και της ΣΤ' Δημοτικού (βλέπε παράρτημα 4). Αντίθετα, το 17,2 % όχι, καθώς, σύμφωνα με τις απαντήσεις τους (βλέπε παράρτημα 5), το θέμα είναι λεπτό και υπάρχει κίνδυνος να παρεξηγηθούν τα λεγόμενα των εκπαιδευτικών από τους γονείς, το σχολείο πρέπει να μαθαίνει άλλα πράγματα κι όχι θέματα σεξουαλικής αγωγής, αλλά και γιατί χρειάζεται εξειδικευμένο προσωπικό ή και επιμόρφωση σχετικά με τέτοια θέματα και με τρόπους διδασκαλίας. Πολύ σημαντικές είναι και οι απαντήσεις εκείνων των εκπαιδευτικών που επιθυμούν να διδάξουν το μάθημα της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης. Ιδιαίτερος δε οι λόγοι για τους οποίους επιθυμούν την διδασκαλία του μαθήματος αυτού. Συγκεκριμένα:

- «Γιατί με ενδιαφέρει να προσφέρω στα παιδιά μια ποιοτική διδασκαλία που θα τους δώσει εφόδια στην καθημερινή τους ζωή, πιο χρήσιμα από τα μαθήματα του αναλυτικού προγράμματος. Μαθήματα που θα τους προστατεύσουν στη ζωή τους και θα προστατεύσουν και τους άλλους».
- «Το σχολείο χρειάζεται να είναι ανοικτό σε τέτοιες συζητήσεις για μα μαθαίνουν τα παιδιά ότι το σώμα τους τους ανήκει».
- «Γιατί είναι απαραίτητο ώστε να μη καλλιεργήσουμε στα παιδιά ταμπού και στερεότυπα. Να διαχειριστούμε ζητήματα ταυτότητας φύλου, να

καλλιεργήσουμε το δικαίωμα στην επιλογή φύλου και συντρόφου, να μπορούν να σταθούν σωματικά και διανοητικά απέναντι στην έμφυλη βία».

- «Απάντηση στο 14 ερώτημα. Κάνει τη διαφορά στη συμπεριφορά τους. Ανοίγει παράθυρο στην επίγνωσή τους, σχέσεις με εαυτό και άλλους. Κανείς άλλος δεν το κάνει. Διψούν για μάθηση στο θέμα. Κατανοούν πράγματα και αφυπνίζονται. Συνειδητοποιούν την είσοδο στην εφηβεία ως φυσιολογική εξέλιξη. Εκφράζουν απορίες, ερωτήσεις. Συσφίγγει την ομάδα και τις σχέσεις των φύλων, εξισορροπεί».

**ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ ΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΝΑ
ΕΠΙΜΟΡΦΩΝΟΝΤΑΙ ΣΤΗ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΔΙΑΠΑΙΔΑΓΩΓΗΣΗ ΚΑΙ
ΣΤΟΝ ΤΡΟΠΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΤΗΣ;**

		Frequency	Percent	ValidPercent	CumulativePercent
Valid	NAI	116	90,6	92,1	92,1
	OXI	10	7,8	7,9	100,0
	Total	126	98,4	100,0	
Missing	System	2	1,6		
Total		128	100,0		

**ΕΣΕΙΣ ΕΙΣΤΕ ΔΕΚΤΙΚΟΣ/Η ΝΑ ΔΙΔΑΞΕΤΕ ΑΥΤΟ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ
ΣΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ ΤΗΣ Ε' ΚΑΙ ΣΤ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΜΕΣΩ
PROJECTS, ΗΜΕΡΙΔΩΝ, VIDEOS Ή ΒΙΩΜΑΤΙΚΩΝ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ;**

		Frequency	Percent	ValidPercent	CumulativePercent
Valid	NAI	104	81,3	82,5	82,5
	OXI	22	17,2	17,5	100,0
	Total	126	98,4	100,0	
Missing	System	2	1,6		
Total		128	100,0		

Στην ερώτηση σχετικά με τα οφέλη εγκαθίδρυσης του μαθήματος της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης στα σχολεία για τους ίδιους τους μαθητές ως εν δυνάμει σύντροφοι, φίλοι ή σύζυγοι, η πλειοψηφία των συμμετεχόντων, ποσοστό 95,3 % απάντησε θετικά, ενώ ελάχιστοι ήταν εκείνοι, 3,1 % που απάντησε αρνητικά.

Παρακάτω παρατίθενται ορισμένοι από τους σημαντικότερους λόγους για τους οποίους οι εκπαιδευτικοί απάντησαν θετικά:

- «Θα εξοικειωθούν με αυτές τις έννοιες και θα μάθουν να τις διαχειρίζονται και να σκέφτονται πριν μιλήσουν ή πειράξουν κάποιον/-α».
- «Γιατί θα μάθουν να σέβονται τον/την σύντροφο τους, να σέβονται τις διαφορετικές σεξουαλικές επιλογές των συνανθρώπων τους, να αντιλαμβάνονται το σώμα τους και τις ανάγκες τους και να ξεχωρίζουν την αγάπη από την κακοποίηση και την τοξικότητα».
- «Γιατί έτσι θα μειωθούν τα σεξουαλικά μεταδιδόμενες ασθένειες, ανεπιθύμητες εγκυμοσύνες και τα παιδιά θα μάθουν να σέβονται το σώμα τους και το σώμα του/της συντρόφου».
- «Τα φύλα αντιμετωπίζονται ισότιμα και όχι υπό το πρίσμα του σεξισμού και της πατριαρχίας».

ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΟΦΕΛΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΓΚΑΘΙΔΡΥΣΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΔΙΑΠΑΙΔΑΓΩΓΗΣ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΙΔΙΟΥΣ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ ΩΣ ΕΝ ΔΥΝΑΜΕΙ ΣΥΝΤΡΟΦΟΙ, ΦΙΛΟΙ Ή ΣΥΖΥΓΟΙ;

		Frequency	Percent	ValidPercent	CumulativePercent
Valid	NAI	122	95,3	96,8	96,8
	OXI	4	3,1	3,2	100,0
	Total	126	98,4	100,0	
Missing	System	2	1,6		
Total		128	100,0		

Αναφορικά με την αύξηση των σεξουαλικών εγκλημάτων και το κατά πόσο αυτή σχετίζεται με ελλείψεις κι αμάθεια στην εκπαιδευτικοί κοινότητα, 99 εκπαιδευτικοί, ποσοστό 77,3 % απάντησαν ότι σχετίζεται, ενώ 27 συμμετέχοντες με ποσοστό 21,4 % απάντησαν αρνητικά. Σχετικά με τους λόγους για τους οποίους το 77,3 % απάντησε θετικά, οι βασικότεροι είναι η ημιμάθεια στην μαθητική κοινότητα σχετικά με

θέματα σεξουαλικότητας, η έλλειψη σεβασμού στο διαφορετικό και σε άτομα με διαφορετικές προτιμήσεις και προσανατολισμό και φυσικά η διαιώνιση των στερεοτύπων της κοινωνίας μας, που καθιστούν κάποια άτομα «εύκολα θύματα»

Παρακάτω αναφέρονται ενδεικτικά κάποιες απαντήσεις:

- «Η σεξουαλική αγωγή είναι ζήτημα ταμπού στην ελληνική κοινωνία. Η άγνοια αυξάνει τον κίνδυνο τέλεισης τέτοιων αδικημάτων. Καθιστά τα παιδιά "εύκολα θύματα».
- «Η σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση έχει αφεθεί στα χέρια της πορνογραφίας και του διαδικτύου η οποία προσφέρει στρεβλή εικόνα του σεξ και των σχέσεων».
- «Η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση επιστημονικά μειώνει τα σεξουαλικά εγκλήματα σε όσες χώρες εφαρμόστηκε».
- «Φυσικά, οι άνθρωποι που διαπράττουν τέτοιου είδους εγκλήματα δεν έχουν μάθει να δέχονται την απόρριψη και το όχι, δεν έχουν μάθει να σέβονται τις διαφορετικές σεξουαλικές προτιμήσεις των άλλων».
- «Τις τελευταίες μέρες διαβάζουμε και μαθαίνουμε για συνεχή σεξουαλικά εγκλήματα κατά των γυναικών! Άντρες σκοτώνουν τις γυναίκες τους επειδή δεν δέχτηκαν την απόρριψη ή το όχι! Άνθρωποι με διαφορετικές σεξουαλικές προτιμήσεις χάνουν τη ζωή τους! Κρίνεται πιο αναγκαίο από ποτέ το να εγκαθιδρύσουμε αυτό το μάθημα στα σχολεία».(βλέπε παράρτημα 6)

Οι λόγοι για τους οποίους το 21,1 % απάντησε αρνητικά στην συσχέτιση των σεξουαλικών εγκλημάτων με την αμάθεια στην εκπαιδευτική κοινότητα είναι μεταξύ άλλων:

- «Σε αυτού του είδους τα εγκλήματα υπάρχουν άλλοι ψυχολογικοί λόγοι που οδηγούν αυτά τα άτομα στο έγκλημα»
- «Κρίνω ότι η οικογενειακή κατάσταση των θυτών είναι η πιο κρίσιμη για ανάρμοστες σεξουαλικές συμπεριφορές».
- «Η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση είναι μια διαχρονική έλλειψη στην κοινωνία μας. Δεν ήταν όλα καλά, αλλά για άλλους λόγους δεν έφταναν τα πράγματα σε τόσο ακραίες καταστάσεις. Η παρατηρούμενη αύξηση των εγκλημάτων έχει περισσότερη σχέση με την αύξηση της επιθετικότητας και την έκρηξη αντικοινωνικών συμπεριφορών».(βλέπε παράρτημα 7)

**ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΠΩΣ Η ΑΥΞΗΣΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΩΝ
ΕΓΚΛΗΜΑΤΩΝ ΣΧΕΤΙΧΕΤΑΙ ΜΕ ΕΛΛΕΙΨΕΙΣ ΚΑΙ ΑΜΑΘΕΙΑ ΣΤΗΝ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ;**

		Frequency	Percent	ValidPercent	CumulativePercent
Valid	NAI	99	77,3	78,6	78,6
	OXI	27	21,1	21,4	100,0
	Total	126	98,4	100,0	
Missing	System	2	1,6		
Total		128	100,0		

Στην 26^η ερώτηση της έρευνας οι συμμετέχοντες ερωτήθηκαν σχετικά με την ένταξη του μαθήματος σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης στα σχολεία κι αν αυτή θα βοηθήσει στην αποκρυστάλλωση υγιών απόψεων των παιδιών και των μετέπειτα ενηλίκων πάνω σε θέματα σεξουαλικότητας. Τα αποτελέσματα της έρευνας ήταν αρκετά αισιόδοξα καθώς το 92,2 % των εκπαιδευτικών απάντησε θετικά, ενώ μόλις το 6,3 % απάντησε ότι δεν τους αφορά.

**ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ Η ΕΝΤΑΞΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ
ΔΙΑΠΑΙΔΑΓΩΓΗΣΗΣ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΘΑ ΒΟΗΘΗΣΕΙ ΣΤΗΝ
ΑΠΟΚΡΥΣΤΑΛΛΩΣΗ ΥΓΕΙΩΝ ΑΠΟΨΕΩΝ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ
ΜΕΤΕΠΕΙΤΑ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΠΑΝΩ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΟΤΗΤΑΣ;**

		Frequency	Percent	ValidPercent	CumulativePercent
Valid	NAI	118	92,2	93,7	93,7
	ΔΕΝ ΜΕ ΑΦΟΡΑ	8	6,3	6,3	100,0
	Total	126	98,4	100,0	
Missing	System	2	1,6		
Total		128	100,0		

Σημαντικές ήταν και οι απαντήσεις σχετικά με τον ρόλο του σχολικού συμβούλου στην εγκαθίδρυση του μαθήματος της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης. Η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών απάντησε πως ο ρόλος του σχολικού συμβούλου είναι καθοριστικός και για τους μαθητές αλλά και για τους ίδιους τους δασκάλους. Δημιουργεί θετικό κλίμα και αναδεικνύει τα πλεονεκτήματα αυτού του μαθήματος, συμβουλεύει τους μαθητές και δρα μαζί με τους εκπαιδευτικούς. Επιμορφώνεται κι επιμορφώνει και ο ίδιος μέσω projects, videos, ημερίδων ή εργαστηρίων και τους εκπαιδευτικούς. Ακόμη, βοηθάει στην οργάνωση και στον συντονισμό του

μαθήματος με την παροχή υλικού, ενημερώνει τους γονείς για την εκπαιδευτική διαδικασία και τέλος προτείνει κατάλληλες δραστηριότητες.

Κλείνοντας, οι εκπαιδευτικοί απάντησαν, ότι ο καλύτερος τρόπος να διδάξουν τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση κι αγωγή στο σχολείο, είναι με τη χρήση videos, projects, αλλά και φυσικά του διαλόγου, όπου τα παιδιά, θα μπορούν μέσα σε ένα ασφαλές και εμπιστευτικό κλίμα να εκφράσουν τους προβληματισμούς τους, τις απορίες τους και τις ανησυχίες τους. Αναφορικά με την κατάλληλη ηλικία ένταξης του μαθήματος αυτού, κρίθηκε, αρχικά, το νηπιαγωγείο, όπου τα παιδιά θα ξεκινήσουν με τη συνεργασία του εκπαιδευτικού και του ψυχολόγου, να μαθαίνουν για το σώμα τους και για τα σημεία εκείνα που πρέπει να προφυλάσσουν κι έπειτα στις μεγαλύτερες τάξεις, από Β' – Γ' Δημοτικού, όπου τα παιδιά ξεκινούν να αναρωτιούνται πιο έντονα για τη σεξουαλικότητα κι επιθυμούν να μάθουν περισσότερα πράγματα. Είναι σημαντικό οι μαθητές να νιώσουν ασφάλεια και άνεση με αυτό το θέμα, να γνωρίσουν βασικές έννοιες και να μάθουν να προστατεύονται και να προστατεύουν. Η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση δεν αφορά μόνο τη σεξουαλική πράξη, αλλά κυρίως τον τρόπο αντιμετώπισης των γύρω μας, την ασφάλεια του σώματος μας και τέλος την υγιή σύναψη σχέσεων, μακριά από τοξικότητες και βιαιότητες.

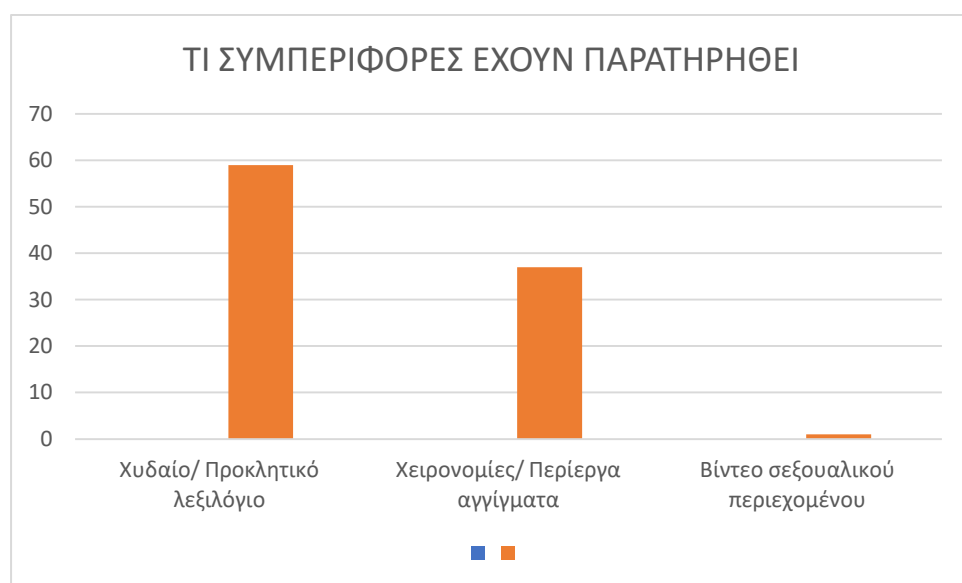
Συζήτηση – Προτάσεις

Από τις διαπιστώσεις που προέκυψαν από την παρούσα έρευνα επιβεβαιώνονται αρχικές υποθέσεις για την ημιμάθεια που υπάρχει στην εκπαιδευτική κοινότητα σχετικά με θέματα σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης και αγωγής, με συμπεριφορές που ενέχουν επικινδυνότητα για σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα, για τοξικές ή βίαιες συμπεριφορές. Επίσης, η παραπληροφόρηση των μαθητών από το διαδίκτυο σχετικά με θέματα σεξουαλικότητας, αλλά και η αύξηση των σεξουαλικών εγκλημάτων στη κοινωνία μας, καθιστούν πιο έντονη την ανάγκη εγκαθίδρυσης «υποχρεωτικού» μαθήματος σεξουαλικής αγωγής από το νηπιαγωγείο (μαθαίνω το σώμα μου) και

από τις πρώτες τάξεις του Δημοτικού (μαθαίνω τις ευαίσθητες περιοχές των δύο φύλων, μαθαίνω να τις προστατεύω και να λέω όχι). Η εγκαθίδρυση του παραπάνω μαθήματος, θα προσφέρει στους μαθητές μια έγκυρη κι επιστημονική πηγή πληροφόρησης, ένα οικείο κι ασφαλές περιβάλλον συζήτησης και διαλόγου, που κατά συνέπεια θα βοηθήσει στην αποκρυστάλλωση υγιών απόψεων των παιδιών και των μετέπειτα ενηλίκων σε θέματα σεξουαλικής αγωγής. Αναφορικά με ορισμένες αντιδράσεις που συναντήσαμε, σχετικά με τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου, αλλά και με τις αρνητικές απαντήσεις που δόθηκαν πάνω σε θέματα ένταξης του μαθήματος σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης από ορισμένα μέλη του σχολικού περιβάλλοντος, υπογραμμίζεται η επιβολή μιας ενιαίας πολιτειακής απόφασης για την εισαγωγή «υποχρεωτικού» μαθήματος στο επίσημο αναλυτικό πρόγραμμα της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, αλλά και της προσχολικής αγωγής. Επειδή, ωστόσο, όπως είδαμε και κατά τη βιβλιογραφική επισκόπηση, μια τέτοια υλοποίηση προσκρούει σε πολλές δυσκολίες και δεν έχει καταφέρει ακόμη να πραγματοποιηθεί ολοκληρωμένα, πιθανόν να πρέπει να βρεθούν άλλες αμεσότερες λύσεις για την έγκυρη κι επιστημονική πηγή ενημέρωσης των μαθητών με σκοπό την διασφάλιση συμπεριφορών υγείας και κατ'επέκταση σεξουαλικής υγείας μέσα στα σχολεία.

Αυτό οδηγεί σε μια πρόταση που εφαρμόζεται, όπως αναφέρθηκε και στο θεωρητικό μέρος της εργασίας, ήδη σε πολλές χώρες του εξωτερικού με μεγάλη επιτυχία για την καθιέρωση του ρόλου του σχολικού συμβούλου σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης. Ο σχολικός σύμβουλος, αποτελεί έναν πολύ σημαντικό παράγοντα συντονισμού και λειτουργίας του μαθήματος της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης και αγωγής. Επιμορφώνει τους εκπαιδευτικούς πάνω σε τέτοια θέματα, μέσω projects, ημερίδων ή ομιλιών, συνεργάζεται με τους γονείς και τους ενημερώνει για την εκπαιδευτική διαδικασία, αποφεύγοντας τυχόν παρεξηγήσεις και τέλος, μιλάει με τους μαθητές, ακούει τους προβληματισμούς και τις ανησυχίες τους. Είναι σημαντικό, μέσα σε μια κοινωνία που βρίθει από εγκληματικότητα και παραβατικότητα, να οπλίσουμε τα παιδιά με τις σωστές γνώσεις κι εμπειρίες, να εξαλείψουμε τον φόβο, την ντροπή και τις προκαταλήψεις και να δημιουργήσουμε ένα σχολείο ανοιχτό και κοντά στα παιδιά και στις αναζητήσεις τους.

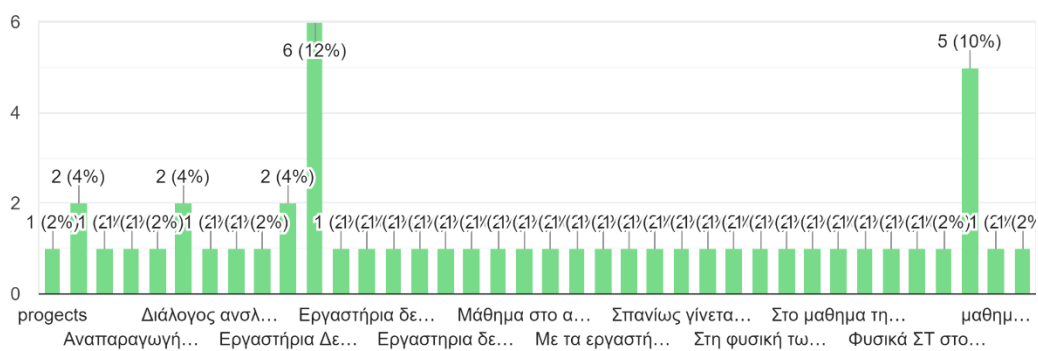
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

(παράρτημα 1)

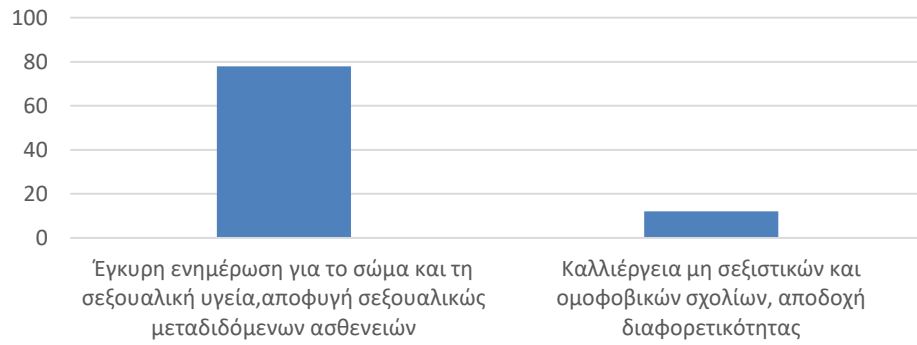
11. Αν ναι, σε ποια μορφή συναντάται; (projects, εργαστήρια δεξιοτήτων, διάλογος, μάθημα στο αναλυτικό πρόγραμμα)

50 απαντήσεις

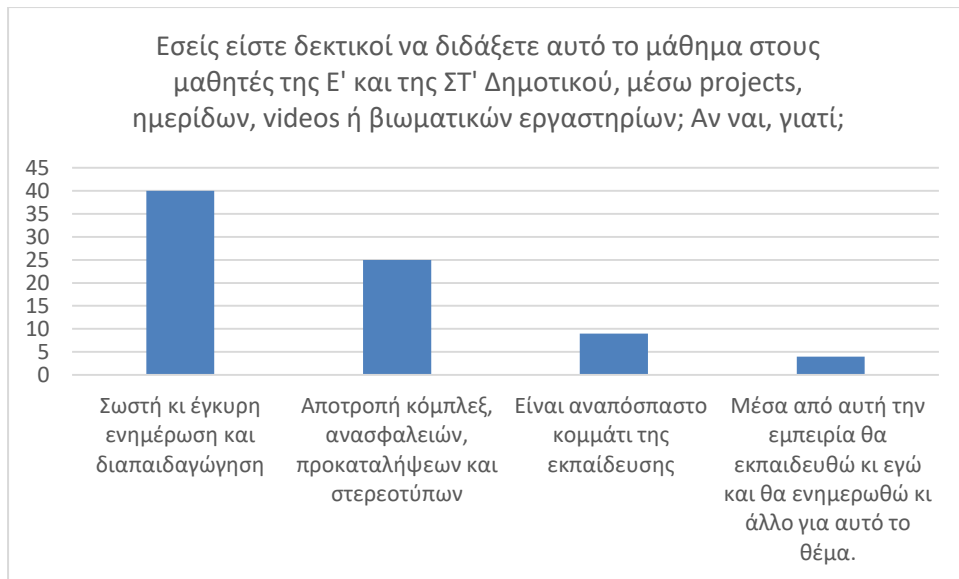

(Παράρτημα 2)

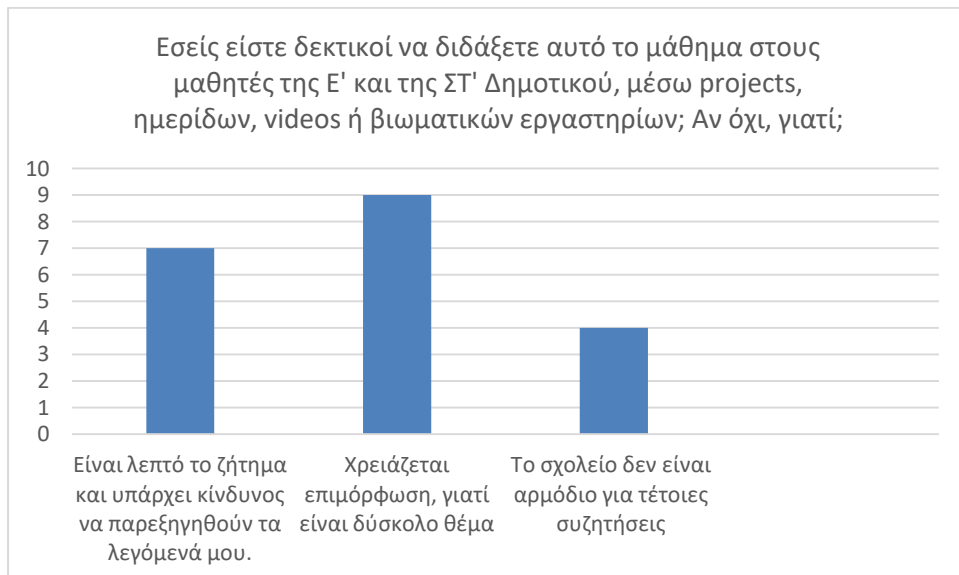
Κρίνετε αναγκαία την εγκαθίδρυση
"υποχρεωτικού" μαθήματος σεξουαλικής
διαπαιδαγώγησης στις μεγαλύτερες τάξεις του
Δημοτικού; Αν ναι, γιατί;

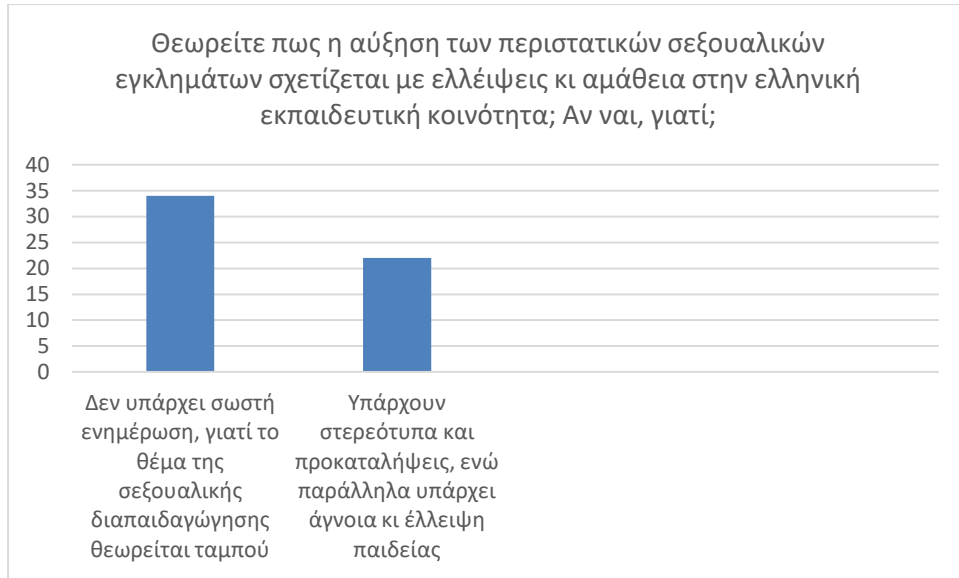
(παράρτημα 3)

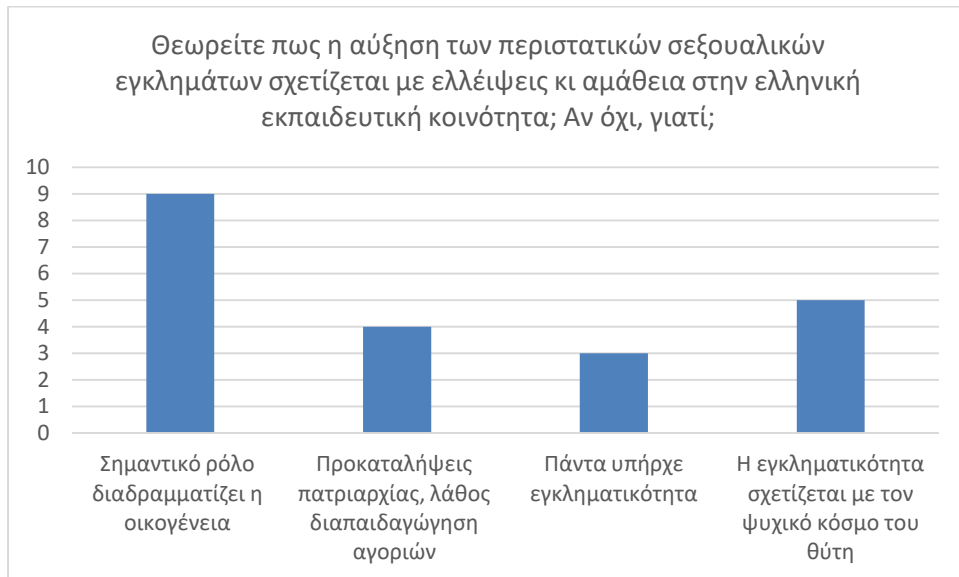
(παράρτημα 4)

(παράρτημα 5)

(Παράρτημα 6)

(Παράρτημα 7)

Δ.Π.Μ.Σ. "Σχολική Συμβουλευτική και Καθοδήγηση"

Θέμα Διπλωματικής Εργασίας: «Η Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση στα σχολεία, ως δυναμικός αποτρεπτικός παράγοντας της σεξουαλικής βίας. Ο ρόλος του Σχολικού Συμβούλου στην εγκαθίδρυση του αντίστοιχου μαθήματος στα σχολεία.»

 benetos1972@gmail.com (δεν κοινοποιήθηκε) Εναλλαγή λογαριασμού

* Απαιτείται

Ερωτηματολόγιο για εκπαιδευτικούς, σχετικά με την αναγκαιότητα ύπαρξης Σεξουαλικής Διαπαιδαγώγησης στα σχολεία

1. Φύλο *

Γυναίκα

Άντρας

2. Ηλικία *

- 20-29 ετών
- 30-39 ετών
- 40-49 ετών
- 50 ετών και άνω

3. Οικογενειακή κατάσταση *

- Άγαμος - η
- Έγγαμος -η
- Διαζευγμένος-η
- Σε διάσταση

4. Εκπαίδευση *

- ΑΕΙ
- Δύο ή περισσότερα πτυχία
- Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα
- Διδακτορικό Πρόγραμμα
- Επιμορφωτικά Σεμινάρια Σεξουαλικής Διαπαιδαγώγησης

5. Χρόνια Προϋπηρεσίας στον κλάδο της εκπαίδευσης *

- 0-5 έτη
- 5-10 έτη
- 10 ή παραπάνω έτη

6. Τα τελευταία χρόνια εργάζεστε σε Ιδιωτικό ή Δημόσιο σχολείο; *

- Ιδιωτικό
- Δημόσιο

7. Πιστεύετε ότι οι μαθητές της Ε' και της ΣΤ' Δημοτικού γνωρίζουν έννοιες όπως σεξουαλική ταυτότητα, έμμηνος ρύση, αντισύλληψη, έκτρωση, ωάρια, σπερματοζώαρια κ.α.); *

- Όχι, δεν γνωρίζουν
- Γνωρίζουν ελάχιστες έννοιες και μάλιστα ασαφώς
- Ναι, γνωρίζουν

8. Έχετε παρατηρήσει περίεργες συμπεριφορές των μαθητών/τριων της Ε' και της ΣΤ' Δημοτικού σε συμμαθητές/τριες τους; (περίεργα αγγίγματα, προκλητικό/χυδαίο λεξιλόγιο) *

- Συχνά
- Αρκετά Συχνά
- Καθημερινά
- Σπάνια
- Ποτέ

9. Τι συμπεριφορές έχουν παρατηρηθεί; (Δώστε παραδείγματα)

Η απάντησή σας

10. Θεωρείτε πως η Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση περιλαμβάνεται με κάποιο τρόπο στη *
διδασκαλία στα σχολεία της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης;

- Ναι
- Όχι
- Δεν γνωρίζω

11. Αν ναι, σε ποια μορφή συναντάται; (projects, εργαστήρια δεξιοτήτων, διάλογος, μάθημα
στο αναλυτικό πρόγραμμα)

Η απάντησή σας

12. Έχετε κάνει ποτέ συζητήσεις με τα παιδιά των μεγαλύτερων τάξεων του Δημοτικού (Ε' *
- ΣΤ' Δημοτικού) σχετικές με Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση και αγωγή;

- Ναι
- Όχι
- Δεν επιτρέπω τέτοιες συζητήσεις στο μάθημα

13. Κρίνετε αναγκαία, την εγκαθίδρυση "υποχρεωτικού" μαθήματος Σεξουαλικής *
Διαπαιδαγώγησης, στις μεγαλύτερες τάξεις του Δημοτικού;

- Καθόλου αναγκαία
- Δεν με ενδιαφέρει η διδασκαλία αυτού του θεματικού άξονα
- Δεν επιτρέπονται τέτοια πράγματα στην εκπαίδευση
- Πολύ αναγκαία

14. Αν την κρίνετε αναγκαία, για ποιο λόγο το πιστεύετε αυτό;

Η απάντησή σας

15. Αν δεν την κρίνετε αναγκαία, για ποιο λόγο το πιστεύετε αυτό;

Η απάντησή σας

16. Θεωρείτε σημαντικό οι εκπαιδευτικοί να επιμορφώνονται στη Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση και στον τρόπο διδασκαλίας της; *

Ναι

Όχι

17. Εσείς είστε δεκτικός/ή να διδάξετε αυτό το μάθημα στους μαθητές της Ε' και της ΣΤ' Δημοτικού, μέσω projects, ημερίδων, video ή βιωματικών εργαστηρίων ; *

Ναι

Όχι

18. Αν όχι, γιατί;

Η απάντησή σας

19. Αν ναι, γιατί;

Η απάντησή σας

20. Πιστεύετε ότι υπάρχουν οφέλη από την εγκαθίδρυση του μαθήματος της Σεξουαλικής *
Διαπαιδαγώγησης στα σχολεία, για τους ίδιους τους μαθητές ως εν δυνάμει σύντροφοι,
φίλοι ή σύζυγοι;

Ναι

Όχι

21. Αν ναι, γιατί;

Η απάντησή σας

22. Αν όχι, γιατί;

Η απάντησή σας

23. Θεωρείτε πως η αύξηση των περιστατικών σεξουαλικών εγκλημάτων σχετίζεται με *
ελλείψεις και αμάθεια στην ελληνική εκπαιδευτική κοινότητα;

Ναι

Όχι

24. Αν ναι, γιατί;

Η απάντησή σας

25. Αν όχι, γιατί;

Η απάντησή σας

26. Πιστεύετε ότι η ένταξη του μαθήματος «Σεξουαλικής Διαπαιδαγώγησης» στα σχολεία *
θα βοηθήσει στην αποκρυστάλλωση υγιών απόψεων των παιδιών και των μετέπειτα
ενηλίκων, πάνω σε θέματα σεξουαλικότητας;

- Ναι
 Όχι
 Δεν με αφορά

27. Ποιος είναι ο ρόλος του σχολικού συμβούλου στην εγκαθίδρυση ενός τέτοιου *
μαθήματος;

Η απάντησή σας

28. Ποιες είναι οι κατάλληλες τεχνικές και ο κατάλληλος τρόπος εκπαίδευσης των *
μαθητών σχετικά με το αντικείμενο της σεξουαλικής αγωγής;

Η απάντησή σας

29. Για εσάς προσωπικά, ποια θα ήταν η κατάλληλη ηλικία να εισάγουμε τη Σεξουαλική *
Διαπαιδαγώγηση στο σχολείο και γιατί;

Η απάντησή σας

Ευχαριστώ πολύ για τον χρόνο σας!!

Υποβολή

Εκκαθάριση φόρμας

Μην υποβάλετε ποτέ κωδικούς πρόσβασης μέσω των Φορμών Google.

Αυτό το περιεχόμενο δεν έχει δημιουργηθεί και δεν έχει εγκριθεί από την Google. [Αναφορά κακής χρήσης - Όροι Παροχής Υπηρεσιών - Πολιτική απορρήτου](#)

Google Φόρμες

Scanned with
MOBILE SCANNER

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνόγλωσση Βιβλιογραφία

Γερούκη, Μ. (2011) *Η Σεξουαλική Αγωγή στο Σχολείο*. Αθήνα: Μαραθιά.

Δετοράκης, Γ. (1999) *Οικογενειακός Προγραμματισμός, αντισύλληψη, σεξουαλική διαφώτιση*. Αθήνα: Πατάκης

Ελληνική Στατιστική Αρχή. (2019). *Έρευνα Υγείας έτους 2019*. Ανακτήθηκε από: <https://www.statistics.gr/>

Θεοφιλόπουλος, Θ. και Παγάνης, Φ. (2019). *Η ΛΟΑΤ Κοινότητα και τα Μέσα Ενημέρωσης: Οδηγός για Επαγγελματίες ΜΜΕ*. Αθήνα: ΚΜΟΠ - Κέντρο Κοινωνικής Δράσης και Καινοτομίας & Colour Youth Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας.

Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Υπουργείου Παιδείας, Δια βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων. (2017). *Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση*. Ανακτήθηκε από: <http://iep.edu.gr/el/sex-education>

Κίντης, Γ. (1995) *Η Σεξουαλική Αγωγή στην Ελλάδα*. Τόμος Α. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα. (360-371).

Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας (Colour Youth) (2015). *Ορολογίες. Τόσες Λέξεις, όσες και οι Ταυτότητες*. Ανακτήθηκε από: <https://www.colouryouth.gr/terms/>

Ντάκουλας, Ι. (2004). *Παράνομη διακίνηση και κακοποίηση του παιδιού*. Εισήγηση στο Συνέδριο « Η Σεξουαλική Αγωγή στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: Δυσκολίες και Προοπτικές. Αθήνα.

Το Χαμόγελο του Παιδιού. (2019). *Σεξουαλική διαπαιδαγώγηση: ένας αποτελεσματικός τρόπος πρόληψης της σεξουαλικής κακοποίησης*. Ανακτήθηκε από: <https://www.hamogelo.gr/gr/el/ta-nea-mas/seksoualiki-diapaidagogisi-enas-apotelesmatikos-tropos-prolipsis-tis-seksoualikh-kakopoiisis/>

Τρίγκα, Ν. (2021). Σεξουαλική αγωγή: Μάθημα που δεν έγινε ποτέ εδώ και 50 χρόνια στα σχολεία. *Έθνος*. Ανακτήθηκε από: <https://www.ethnos.gr/greece/article/147492/sexoyalikhagoghmathhmapoydeneginepoteedokai50xroniastasxoleia>

Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων. (2021). *Σύγχρονες δεξιότητες, νέα εφόδια για τους μαθητές μας: «Καλλιεργούμε τις δεξιότητες του 21ου αιώνα, ενισχύουμε τη βιωματική και εργαστηριακή μάθηση»* Ανακτήθηκε από: <https://www.minedu.gov.gr/nomot-koinov/nomothesia-new/nomothesia-genika-m/44193-26-02-20-sygxrones-deksiotites-nea-efodia-gia-tous-mathites-mas-kalliergoyme-tis-deksiotites-tou-21ou-aiona-enisxyoume-ti-viomatiki-kai-ergastiriaki-mathisi-4>

Φύκαρης, Ι. (2016). «Η εφαρμοστική δυναμική των θεωριών μάθησης στη διδακτική διαδικασία». Επιστημονική Επετηρίδα Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, 9, 99-128. Ανακτήθηκε από: <http://dx.doi.org/10.12681/jret.9223>

Χαραμής, Π. (2001). *Αγωγή Υγείας στο Σύγχρονο Σχολείο*. Κέντρο Μελετών και Τεκμηρίωσης της ΟΛΜΕ. Αθήνα. Ανακτήθηκε από: https://blogs.sch.gr/kyriakou/files/2012/01/AGOGH_YGEIAS.pdf

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

American School Counselor Association (2016). *ASCA Ethical Standards for School Counselors*. Ανακτήθηκε από: [https://www.schoolcounselor.org/About-School-Counseling/Ethical-Legal-Responsibilities/ASCA-Ethical-Standards-for-School-Counselors-\(1\)](https://www.schoolcounselor.org/About-School-Counseling/Ethical-Legal-Responsibilities/ASCA-Ethical-Standards-for-School-Counselors-(1))

Apter, D. (2011). *Recent developments and consequences of sexuality education in Finland*. FORUM Sexuality Education and Family Planning, 2, 3–8. Cologne.

Blake, S. (2002). *Sex and Relationships education - A step-by-step guide for teachers*. London: David Fulton Publishers.

Blake, S. & Frances, G. (2001). *Just say NO to Abstinence Education*. Sex Education Forum. London: National Children's Bureau.

Beaumont, K. & Maguire, M. (2013). *Policies for Sexuality Education in the European Union*. Brussels: European Parliament. Ανακτήθηκε από: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/note/join/2013/462515/IPOL-FEMM_NT\(2013\)462515_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/note/join/2013/462515/IPOL-FEMM_NT(2013)462515_EN.pdf)

European Institute for Gender Equality (EIGE)(2016b). *Gender-based violence data from administrative sources at the national level. Gender Statistics Database*. Luxembourg: Publications Office of the European Union,

Federal Centre for Health Education and the International Planned Parenthood Federation European Network (2018). *Sexuality education in Europe and Central Asia: state of the art and recent developments; an overview of 25 countries. Assessment report*. Ανακτήθηκε από: <https://healtheducationresources.unesco.org/library/documents/sexuality-education-europe-and-central-asia-state-art-and-recent-developments>

GLSEN and Harris Interactive (2012). *Playgrounds and Prejudice: Elementary*

School Climate in the United States, A Survey of Students and Teachers. New York: GLSEN. Ανακτήθηκε από: https://www.glsen.org/sites/default/files/2020-04/Playgrounds_Prejudice.pdf

Hellenic Medical Students International Committee (HELMSIC) (2021). SHARE : Sexual Education for Young People. Ανακτήθηκε από: <http://www.helmsic.gr/en/share/>

Kirby, D. (2001). *Emerging Answers: Research Findings on Programs to Reduce Teen Pregnancy*. Washington DC: National Campaign to Prevent Pregnancy.

Kirby, D. (2002a). The impact of schools and school programs upon adolescent sexual behavior. *Journal of Sex Research*, 39(1), 27-34.

Martin, E. K. & Silverstone, P. H. (2016). An evidence-based education program for adults about child sexual abuse (“Prevent It!”) that significantly improves attitudes, knowledge, and behavior. *Frontiers in psychology*, 7. Ανακτήθηκε από: <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpsyg.2016.01177/full>

Milton, J. (2000). Sexuality education for the future. *Primary Educator*, 6, 3-12.

National Foundation for Educational Research (2009). *International review of curriculum and assessment frameworks internet archive. Sex relationships education in other countries*. Ανακτήθηκε από: <https://www.nfer.ac.uk/>

NHS Health Scotland (2010). Share Program. Ανακτήθηκε από: <https://www.healthscotland.scot/>

Parker, R., Wellings, K. & Lazarus, J.V. (2009). Sexuality education in Europe: An overview of current policies. *Sex education*, 9(3), 227-242.

School Education Gateway (2019). Research on Sex Education – Results. Ανακτήθηκε από: <https://www.schooleducationgateway.eu/el/pub/viewpoints/surveys/survey-on-sex-education.htm>

Substance Abuse and Mental Health Services Administration (SAMHSA) (2015). *Addiction Counseling Competencies. The Knowledge, Skills, and Attitudes of Professional Practice*. Rockville: U.S. Department of Health and Human Services.

UNESCO (2009a). International technical guidance on sexuality education: an evidence informed approach for schools, teachers and health educators. The rationale for sexuality education. Paris: UNESCO. Ανακτήθηκε από: <http://unesdoc.unesco.org/images/0018/001832/183281e.pdf>

UNESCO (2011). Cost and cost-effectiveness analysis of school-based sexuality education programs in six countries. Paris: France: UNESCO. Ανακτήθηκε από: <http://unesdoc.unesco.org/images/0021/002116/211604e.pdf>

UNESCO (2018). International technical guidance on sexuality education: An evidence informed approach. Revised Edition. Paris: UNESCO. Ανακτήθηκε από: <http://unesdoc.unesco.org/images/0026/002607/260770e.pdf>

UNICEF (2022). Protecting the world's children. An investment opportunity for the private and public sectors. New York: UNICEF. Ανακτήθηκε από: <https://www.unicef.org/media/131026/file/Child%20Protection%20Investment%20Case-Summary.pdf>

WHO (2006). Defining sexual health. Report of a technical consultation on sexual health. 28–31 January 2002, Geneva: World Health Organization. Ανακτήθηκε από: http://www.who.int/reproductivehealth/publications/sexual_health/defining_sexual_health.pdf